

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха
Кафедра журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**НОВІТНІ ЖАНРИ В ДРУКОВАНИХ МЕДІА:
ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ**

Студентки IV курсу групи 4ЖЗ
Освітньої програми *Журналістика*
Галузі знань *06 Журналістика*
Спеціальності *061 Журналістика*
Ступеня вищої освіти *бакалавра*
Александрової Ірини Олександрівни

Науковий керівник: Гальчак С.Д., професор,
доктор історичних наук

Розширена шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова Екзаменаційної комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени Екзаменаційної комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

Вінниця – 2024

АНОТАЦІЯ

Ірина Александрова. Новітні жанри в друкованих медіа: особливості взаємодії. Спеціальність 061 Журналістика. Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2024.

Вже багато років однією із актуальних проблем журналістики є вивчення проблем жанрології. Новинні жанри активно функціонують на шпальтах всеукраїнських видань. Найрідше газети «Експрес» та «Високий замок» звертаються до інформаційного інтерв'ю. Найчастіше газета «Експрес» використовує новинний жанр «пісочний годинник».

Журналісти вінницьких видань досить активно користуються новітніми жанрами журналістики. У вінницькій газеті «РІА» усі новинні жанри, крім інформаційного інтерв'ю, розташовуються під рубрикою «Коротко», де подаються новини найчастіше на кримінальну тематику, без вказування імен журналістів, які надають інформацію, та під рубрикою «Спільнота Спорт», де подаються новини спорту. Інформаційні інтерв'ю трапляються не часто. У часописі «33 канал» новинні жанри висвітлюють теми економіки, медицини, криміналу, політики. Розширені новини трапляються на сторінках газети частіше, ніж короткі.

Сучасні видання активно використовують новітні жанри журналістики для висвітлення проблем дійсності. Як у всеукраїнській пресі, так і регіональній періодиці, функціонують жанри раціональної публіцистики та жанри емоційної публіцистики.

Ключові слова: медіа, друкована періодика, газета, новітні жанри, новини, проблематика, емоційна та раціональна публіцистика

ANNOTATION

Iryna Alexandrova. New genres in print media: features of interaction. Specialty 061 Journalism. Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynskyi. Vinnytsia, 2024.

For many years now, one of the urgent problems of journalism has been the study of the problems of genreology. News genres actively function in the columns of all-Ukrainian publications. The newspapers «Express» and «Vysoky Zamok» rarely ask for an informational interview. Most often, the newspaper «Express» uses the «hourglass» news genre.

Journalists of Vinnytsia publications quite actively use the newest genres of journalism. In the Vinnytsia newspaper «RIA», all news genres, except for informative interviews, are placed under the heading «Shortly», where news is presented mostly on criminal topics, without indicating the names of the journalists who provide information, and under the heading «Sports Community», where sports news is presented. Informational interviews do not happen often. In the magazine «Channel 33», news genres cover the topics of economics, medicine, crime, and politics. Extended news appears on the pages of the newspaper more often than short ones.

Modern publications actively use the newest genres of journalism to highlight the problems of reality. Genres of rational journalism and genres of emotional journalism function both in the all-Ukrainian press and in regional periodicals.

Keywords: media, printed periodical, newspaper, new genres, news, issues, emotional and rational journalism

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. Джерела вивчення періодичних видань.....	7
1.1. Дослідження газетної періодици.....	7
1.2. Жанрові особливості сучасних газет.....	11
РОЗДІЛ 2. Функціонування новітніх жанрів у всеукраїнській пресі.....	17
2.1. Місце новітніх жанрів на сторінках газети «Експрес».....	17
2.2. Аналіз новітніх жанрів у часописі «Високий замок».....	28
РОЗДІЛ 3. Новітні жанрові форми на шпальтах вінницьких видань.....	37
3.1. Функціонування новітніх жанрів у газеті «RIA».....	37
3.2. Новітні жанри на шпальтах часопису «33-й канал»	45
ВИСНОВКИ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	54

ВСТУП

Актуальність дослідження. Засоби масової інформації формують суспільну свідомість, є невід’ємною частиною держави. Особливе місце в Україні посідає газетна періодика, яка нині є незмінним інформатором та аналітиком в усіх сферах життя. Періодика є дзеркалом сучасного суспільства, формує громадську думку у незалежній демократичній державі.

Друковані видання мають значні переваги у порівнянні з іншими засобами масової інформації. Наприклад, газету та журнал можна читати у будь-який час та будь-де, чого не скажеш про телебачення чи радіо; газета є доступним джерелом інформації, адже її можна передплатити чи купити у кіоску, а також періодичне видання може довго зберігатися, якщо цього потребує читач.

Актуальність дослідження зумовлена відсутністю комплексного дослідження особливостей функціонування новітніх жанрів на шпальтах сучасних газетних видань.

Мета наукового дослідження – з’ясувати специфіку функціонування новітніх жанрів журналістики у газетних виданнях, їхнє місце в жанровому наповненні часописів «Експрес», «Високий замок», «RIA» та «33-й канал».

Завдання кваліфікаційної роботи:

- розглянути джерела вивчення газетної періодики;
- проаналізувати жанрове наповнення сучасних часописів;
- з’ясувати особливості та роль новітніх жанрів на шпальтах газет.

Об’єкт дослідження: всеукраїнські газети «Експрес» та «Високий замок», вінницькі газети «RIA» та «33-й канал» упродовж 2023 року.

Предмет дослідження: специфіка жанрового наповнення, зокрема використання новітніх жанрових форм на шпальтах всеукраїнських газет «Експрес» та «Високий замок», вінницьких газет «RIA» і «33-й Канал».

Методи дослідження. У роботі використано класичні методи дослідження повідомлення. Завдяки порівняльному методу вдалося здійснити характеристику різних номерів газети, з’ясувати спільне та відмінне в

часописах. Для аналізу досліджуваних видань, визначення типології застосовано типологічний та описовий метод. Журналістський аналіз тексту використовувався задля виявлення основних характеристик текстів, жанрової форми. Метод синтезу дозволив поєднати усі елементи, виявлення у процесі дослідження, в єдину систему.

Джерела дослідження. У роботі використано наукові праці таких журналістикознавців: В. Здоровеги, О. Кузнецової, О. Колесніченко, І. Михайлина, М. Недопитанського, М. Тимошика та В. Шевченко.

Наукова новизна кваліфікаційної роботи полягає у тому, що вперше здійснено комплексне дослідження функціонування новітніх жанрів на сторінках сучасних періодичних видань «Експрес» та «Високий замок», регіональних видань «RIA» і «33-й канал». З'ясовано місце новітніх жанрових форм у структурі видань. Акцентовано увагу на використанні таких нових жанрових форм, як фіче і ньюс-фіче.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Одержані результати сприятимуть дослідженню історії періодичних видань, доповнять здобутки науковців у вивченні сучасної газетної періодики.

Результати дослідження можуть використовуватися для подальшої розробки питань, пов'язаних із підготовкою фахівців мас-медійної сфери, викладання дисципліни «Газетно-журнальне виробництво», «Жанри журналістики», «Журналістський фах».

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні результати дослідження представлено у доповіді «Функціонування новинних жанрів на шпальтах вінницьких періодичних видань», яку виголошено на Другій Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених «Сучасний масмедійний простір: реалії та перспективи розвитку» (10 квітня 2024 року, ТНПУ ім. В. Гнатюка).

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять 6 підрозділів, висновків та списку використаних джерел (35 позицій). Загальний обсяг роботи – 56 сторінок, список використаних джерел подано на 3 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ДЖЕРЕЛА ВИВЧЕННЯ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ

1.1. Дослідження газетної періодики

На сучасному етапі розвитку українського суспільства преса залишається одним із головних засобів масової інформації. Газети та журнали є невичерпним джерелом важливої інформації. Газета, на відміну від інших ЗМІ, має певні переваги: мобільність (газету можна читати будь-де), загальнодоступність (читачем газети може стати будь-яка людина), періодичність (газетне видання виходить у світ з певною періодичністю), офіційність (безліч законів, рішень вступають в дію лише тоді, коли їх опублікують у друкованому ЗМІ).

Газетна періодика, завдяки своїм функціям (інформативна, пропагандистська, агітаційна, просвітницька, етична, естетична) відіграє важливу роль у житті українського суспільства. Ще І. Франко вважав головною функцією журналістики – формування громадської думки, а під основним завданням журналіста розумів вироблення у читачі чіткого і правильного уявлення про суспільні процеси та роз'яснення складних суспільних проблем [42, с. 262].

Згідно з Державним стандартом України (ДСТУ 3017-95), періодичне видання – це видання, що виходить через певні проміжки часу, має заздалегідь визначену постійну щорічну кількість і назву нумерованих чи датованих, однотипово оформлених випусків, які не повторюються за змістом, а газета - періодичне газетне видання з постійною назвою, що виходить через певні, короткі проміжки часу, містить офіційні документи, оперативну інформацію і матеріали з актуальних громадсько-політичних, наукових, виробничих та інших питань, а також літературні твори, фотографії та рекламу [10].

Термін «газета» походить від італійського «gazzetta», що в перекладі позначає назву дрібної монети, за яку у Венеції можна було придбати зведені у рукописному вигляді останні новини дня [41, с. 97]. О. Кузнецова у своїй праці «Засоби масової комунікації» зазначає, що газета – це друковане видання на розгорнутих аркушах паперу формату А2, А3, А4 матеріалів

інформативно-аналітичного характеру, що розміщені колонками, з невеликою кількістю ілюстрацій і періодичністю від 2 до 7 разів на тиждень [20, с. 65].

Одне з визначень терміну «газета» подає у своїй праці «Книга для автора, редактора та видавця» М. Тимошик: газета – періодичне видання, яке має постійну назву, виходить через короткі проміжки часу, містить, відповідно до своєї програми, оперативну інформацію, різножанрові текстові та зображальні матеріали [41, с. 96].

Дослідники різних етапів розвитку журналістики пропонують розділяти історію преси на певні періоди. Першим, хто спробував періодизувати журналістику, був редактор багатьох періодичних видань О. Маковей. Він у праці «П'ятдесятилітній ювілей руської публіцистики» запропонував три періоди розвитку української преси [22, с. 17]; пізніше, один із знавців періодизації журналістики М. Романюк виклав чотирнадцять періодів розвитку газетної періодики [22, с. 19-20].

М. Нечиталюк пропонував історію української періодики поділити на 7 періодів. У шостому періоді (1905 - 1914 роки), на думку дослідника, у 1906 році з'явилися перші згадки про «Вінницьку газету» [22, с. 18].

А. Животко, український громадсько-просвітницький діяч, журналіст, редактор, видавець та дослідник у праці «Історія української преси» стверджує, що на українських землях, у порівнянні зі західноєвропейськими країнами, преса з'явилася на 150 років пізніше [11, с. 36].

Перші українські часописи розвивалися у двох напрямках: науково-літературному та сатирично-літературному. Ці напрямки визначаються однією спільною рисою: всі вони своїм змістом прислужувалися пробудженню в українському суспільстві національної думки і почуття. Це сприяло організації національно-громадських сил і створенню основ їх розвитку [11, с. 40].

Перша газетою, яка побачила світ на землях України, був тижневик «Gazette de Leopol», що друкувався у Львові з 1776 року французькою мовою. У 1812 році з'явилася газета, яку випускав харківський книгар Лангнер за участі професора Харківського університету К. Нельдехена «Харковський

Еженедельник». Щодо південної частини Української держави, то там першим щотижневиком був часопис «Одесский Вестник», що почав виходити в Одесі у 1827 році та проіснував до 1893 року. У Києві перший часопис з'явився у 1835 році і мав назву «Киевские Объявления».

Праця А. Животка дає можливість простежити тематичне наповнення перших газет. Він зауважує, що у перших періодичних друкованих виданнях, які виходили не українською мовою, висвітлювалися вісті з Європи, дуже рідко з України, а також подекуди писали і про приватне життя. Трохи пізніше почали з'являтися побутові теми та матеріали, які стосувалися суспільних та соціальних проблем [11, с. 37].

Сьогодні читач має доступ до різноматематичної періодики. Активно функціонують і спеціалізовані видання, які користуються попитом серед українців. Дедалі частіше на шпальтах газет подається інформація, яка стосується певних осіб, їхньої професійної діяльності та особистого життя.

Щоб газета користувалась популярністю, творці часописів намагаються географічно наближувати читача до інформації, яка пропонується споживачам.

Журналістикознавці, досліджуючи газетну періодику, подають різні типології газет. Газетні видання поділяються за принципом територіального поширення та охоплення аудиторії – загальнонаціональні, регіональні (республіканські, обласні, крайові), місцеві (міські, районні), внутрішньо-корпоративні (звернені до співробітників певної організації); за тематикою – ділові, загальнополітичні, галузеві, рекламно-інформаційні, розважальні, змішані; також за віковим принципом – дитячі, молодіжні газети, газети для пенсіонерів; за періодичністю – щоденні (ранкові або вечірні), щотижневі, щомісячні, деякі виходять два-три рази на тиждень чи на місяць, також існують ранкові та вечірні видання; за форматом – А4, Берінер, А3, А2; за стилем оформлення – кольорові, чорно-білі і чорно-білі з кольоровими вставками; за вартістю – платні та безкоштовні [39].

За типологічними ознаками пресу поділяють на: якісну (преса думок, що призначена для інтелектуальної частини суспільства) і масову (обслуговує решту аудиторії); державну (фінансово підтримувану державними структурами)

і комерційну (економічно самостійну); офіційну (висловлює думку урядових кіл) і неофіційну (репрезентує погляди редакційного колективу, засновника тощо), сюди ж можна зарахувати й поділ на правлячу й опозиційну пресу; загальнополітичну (інформаційну, інформаційно-аналітичну та аналітичну) і галузеву (молодіжну, дитячу, жіночу, бізнесову, розважальну, політичну (видання політичних партій), релігійну, спортивну, комп'ютерну, наукову, мистецьку тощо) [39].

Дослідниця О. Кузнєцова пропонує класифікувати газетні видання України на масові та соціальні. Клас «масові видання» О. Кузнєцова ділить на два типи: «Політика» і «Довідка». «Політика» поділяється на такі види: загальнополітичні (офіційні та неофіційні) та партійні (видання партій та видання політичних об'єднань, рухів). Тип «Довідка» також ділиться за таким же принципом: вид «оголошення і реклама» з підвидами: змішані оголошення та тематичні оголошення; і вид «програма» з підвидами: телерадіопрограма та кіноконцертна програма.

Щодо класу «соціальні видання», то він поділяється на ділові газети («Діло») та газети дозвілля («Дозвілля»). Ділові газети включають два види: виробнича сфера (промислові і сільськогосподарські газети) та невиробнича сфера (бізнес і газети силових структур). Газети «Дозвілля» діляться на такі види: пізнання (матеріальна культура та релігійні газети) і задоволення (розвага та еротика) [20, с. 69-71].

В. Шевченко зазначає, що на формування типу газети впливають, насамперед, прийоми оформлення, які залежать від способів групування традиційних елементів оформлення і зв'язків між ними, а види друкованої продукції будуються на однакових закономірних зв'язках між змістом і формою, складаються з подібних елементів, які зв'язуються за єдиними ознаками та певними засобами [43].

Аналізуючи працю М. Тимошика, можна зробити висновок, що його посібник «Книга для автора, редактора та видавця» висвітлює різні проблеми редакційного та видавничого процесу творення різних видів видань загалом.

Автор пропонує класифікувати газети за системністю викладу на загальнополітичні та спеціалізовані. Також М. Тимошик, розрізняє часописи за місцем випуску (загальнодержавні, місцеві, районні, міські), за ім'ям засновника (держава, партія, підприємство, наукова, просвітня, культурна, релігійна, військова організації, приватна особа), за читацькою адресою (для дітей та юнацтва, для пенсіонерів, тощо) [41, с. 97].

Журналістикознавець М. Недопитанський пропонує типи сучасної української періодики на основі головних і другорядних ознак: загальнонаціональна, бюджетна, інформаційно-масова, «ділова», партійна та розважальна [24, с. 80].

Специфіку української періодики досліджує досить велика кількість українських та російських журналістико знавців. Серед них варто виділити праці О. Кузнецової, І. Михайлина, М. Недопитанського, М. Тимошика, В. Шевченко.

1.2. Жанрові особливості сучасних газет

Періодична преса, особливо газетна періодика, виконує ряд функцій: пропагандистську, агітаційну, просвітницьку, етичну, естетичну та відіграє важливу роль у житті українського суспільства. Усі ці функції знаходять своє відображення у журналістських жанрах. Використання того чи іншого жанру зумовлюється суспільно-історичними умовами життя та специфікою роботи журналіста.

Журналістський жанр – це стійкі типи публікацій, об'єднані схожими змістовно-формальними ознаками [40]. Використання того чи іншого жанру зумовлюється кутом подачі інформації та правилами наближення інтересів.

Існує три чинники, які формують жанр – це предмет (тобто, що відбувається), метод (тобто, як відбувається) та сенс (тобто, з якою метою це відбувається) [27].

Дослідженням жанрів журналістики займаються багато науковців, серед яких: М. Василенко, Ю. Гордєєв, О. Дупак, О. Колесніченко, Н. Мантуло, І. Михайлин, О. Нерух, В. Шкляр.

Дослідник журналістики Д. Григораш пояснює, що термін «жанр» – усталений тип твору, який склався історично і відзначається особливим способом освоєння життєвого матеріалу, характеризується чіткими ознаками структури [7, с. 76].

Жанр – це комунікативний канал для певного роду інформації; це певним чином окреслений зміст, що «відшукав» найбільш зручну форму для свого втілення; це змістовно-формальна єдність. Жанри відіграють самі по собі важливу комунікативну роль у внутрішньому й зовнішньому журналістському спілкуванні, а жанровий зміст виражається в родовому змісті, предметі жанру та в естетичному пафосі [23].

Жанром також можна назвати смисловий каркас, оздоблений різноманітним словесним матеріалом, який в одних випадках є найпростішим та найекономнішим, аж до вживання мовних кліше, в інших – аналітико-діловим, із залученням науково-технічної термінології і ділового мовлення, а в третіх – публіцистично-художнім, з багатою синонімікою та образністю [27, с. 151].

Жанр – це та форма, в якій читачу (слухачу, глядачу) представляється підготований матеріал. Різноманітність цих форм адекватне різноманіттю самої дійсності, що забезпечує повноту її відображення ЗМІ. Журналістські жанри мають свою внутрішню логіку розвитку, пов'язану з освоєнням журналістикою нових проблем, з розширенням сфери її інтересів [13].

Один із фундаторів українського журналістознавства Д. Прилюк визначив критерії, які позначаються на виборі жанрів. Це, по-перше, характер об'єктів, які відображаються; по-друге, масштаб охоплення дійсності; по-третє, функція, конкретне призначення жанру; по-четверте, специфіка аудиторії, до якої звернуті журналістські виступи; і, нарешті, спосіб відображення, який висуває на перший план ті чи інші літературно-стилістичні засоби вираження [27, с. 149-151].

Система журналістських жанрів – складна структура, компоненти якої поєднані за певними ознаками, характеристиками. Специфіка функціонування цієї системи полягає у рухливості, гнучкості, еластичності її елементів, можливості їх переходу та взаємодії. Журналістська жанрова система має певні властивості: динамічність, гнучкість, наступність, спадковість, рухомість компонентів [17, с. 61].

Журналістикознавці усі жанри пропонують систематизувати в межах певних груп. Наприклад, український журналіст та дослідник В. Рубан пропонує звернутися до досвіду теорії літератури, де поділ на жанри підпорядкований поділу на види. Він виокремлює дві групи жанрів – інформацію та публіцистику. Число ж жанрів, на думку вченого, не можна визначити, бо воно не є сталим: одні жанри забуваються, інші народжуються [32, с. 19].

На думку І. Валька під час класифікації жанрових форм треба брати за основу теорію соціального відображення, яка може бути простою, узагальненою, узагальнено-естетичною. Тому науковець вважав, що всі журналістські жанри можна умовно поділити на аналітичні та інформаційні.

Дослідник Д. Григораш стверджував, що усі газетні жанри відносяться до публіцистики [30, с. 146].

Враховуючи властивості журналістської жанрової системи (динамічність, ієрархічність, наступність, спадковість, гнучкість, рухомість компонентів тощо), М. Василенко виділяє три типи текстів: інформаційні, аналітичні, художньо-публіцистичні, у кожному з яких називає одну стійку (домінантну) ознаку: інформаційність, аналітичність, художність журналістського тексту [3, с. 13].

Існує три групи класичних жанрів журналістики: інформаційні (заметка, інтерв'ю, репортаж, звіт), аналітичні (кореспонденція, стаття, огляд, рецензія), художньо-публіцистичні (фейлетон, памфлет, нарис, есе) [23].

В. Здоровега пропонує такі критерії, за якими журналістські твори поділяються на жанри, як об'єкт відображення, тобто конкретний матеріал, що висвітлює реалії життя і стає основою журналістського твору; призначення

виступу, адже багато залежить від того, яку саме мету ставить перед собою редакція; масштаб охоплення дійсності, масштаб узагальнення, що дає змогу не лише вирізняти матеріали інформаційно-описові та аналітичні, а й диференціювати літературні різновиди у групі аналітичних жанрів; четвертий критерій – особливості літературно-стилістичних засобів вираження задуму, адже певні мовностилістичні засоби використовуються в одних жанрах, а інші – в інших [4, с. 149-151].

О. Голік, дослідивши праці різних вчених щодо визначення жанрових форм, зробила висновки, що сучасні підходи упорядкування журналістських жанрів у певні групи характеризуються такими особливостями: відсутність єдиного принципу поділу, застосування принципу перехресного класифікування, виокремлення соціологічних методів збирання інформації як самостійних жанрів, тенденції як до спрощення, так і до надмірного ускладнення, нагромадження елементів у типологічній структурі жанрів, намагання класифікувати всі журналістські тексти, навіть ті, що не вкладаються у межі традиційних жанрів, спроба упорядкувати гібридні жанрові форми, що є результатом взаємодіяційних процесів [5].

Жанрова система журналістських текстів є динамічною, рухливою, гнучкою та множинною структурою. Саме у цьому і полягає складність її дослідження. Еволюційний розвиток сучасної теорії жанрів загалом, а в лоні жанрової системи зокрема, проходить відповідно до закону наступності, спадковості. Практична діяльність медіа презентує нові форми висловлення авторської думки, які є не лише результатом зовнішніх впливів із суміжних із журналістикою сфер, а наслідком внутрішнього розвитку, взаємопереходу та взаємодіяційності жанрів [5].

О. Колесніченко вважає, що жанри журналістики – це стійкі форми журналістських творів. Вони необхідні для зручності журналіста, якому достатньо всього лише вибрати форму, яка найбільше підходить для матеріалу і для зручностей читачеві, який, визначивши жанр, одразу зрозуміє, яка інформація йому пропонується [16, с. 6]. Кожен журналістський жанр зв'язаний

з певним типом життєвого матеріалу і кожен жанр призначений для вирішення певного інформаційного завдання [4].

Особливе місце серед дослідників жанрів журналістики сьогодні займає праця Т. Рєпкової – директора дослідницьких інформаційних проєктів Всесвітньої газетної асоціації. Вона пропонує поділяти усі журналістські тексти на три групи новітніх жанрів. О. Колесніченко відповідно до цього поділу проаналізував особливості функціонування новітніх жанрів у сучасній журналістиці [16, с. 24].

Перша група – новинні жанри, які несуть об'єктивну розповідь про подію з певною кількістю подробиць. Сюди відноситься коротка новина - повідомлення об'ємом 10-20 рядків, які містять відповіді на шість основних запитань; розширена новина - повідомлення, яке містить, крім суті події, деталь (грунтовну розповідь про подію) та бекграунд (додаткову інформацію); «пісочний годинник» – жанр, у якому поєднується «перевернута» та звичайна піраміди; інформаційне інтерв'ю – це інтерв'ю з учасником або свідком події.

Друга група – жанри раціональної публіцистики, які мають на меті внесення відомої події в контекст. До цієї групи належить ньюс-фіче – розповідь про тенденцію, яку підмітив журналіст в поодиноких випадках; коментар – пояснення та оцінка уже відомої події; аналітична стаття – подача теми у вигляді тези й антитези з подальшими уточненнями тезисів за умови заборони журналісту висловлювати свою думку; експертне інтерв'ю – коментування подій і явищ професійним експертом.

Третя група – це жанри емоційної публіцистики, які викликають емоційну реакцію у читачів, дають можливість пережити те, що пережили герої матеріалу. Сюди належить репортаж – розповідь свідчення, яке дає можливість досягнути «ефекту присутності»; фіче – історія, написана від третьої особи, яка дозволяє пережити те, що відбулося; особистісне інтерв'ю – розкриття людини через її судження та розповіді про епізоди життя; портрет – розкриття людини через її поведінку у різних життєвих ситуаціях [29].

Одним з основних завдань журналістських текстів є актуальність інформації. Т. Рєпкова розрізняє п'ять видів актуальностей: безпосередня –

розповідь про подію, яка відбулась щойно або давно, але про неї стало відомо зараз; латентна – розкриття проблем, які існують давно і будуть існувати завжди; календарна – присвячення матеріалу певній конкретній даті; особистісна – цю актуальність для свого тексту журналіст провокує сам; надумана – імітована актуальність певної проблеми [29].

Для дослідників журналістики питання жанрології завжди актуальним, тому багато наукових праць присвячено саме проблемам жанрових форм.

Висновки до розділу. Газетна періодика є найпоширенішим та досить популярним джерелом, що дозволяє дізнатися читацькій аудиторії більше про події, проблеми та явища у суспільстві, які були не достатньо висвітлені на радіо чи телебаченні.

Періодична преса є невід’ємною частиною життя суспільства. Журналістикознавці вивчають особливості розвитку газети як засобу масової інформації, досліджують тематику та проблематику періодичних видань. Не залишається поза увагою науковців і проблеми жанрології. Дослідники у своїх працях подають певні класифікації та визначення, пов’язані із різними проблемами журналістики в цілому.

Особливе місце серед сучасних досліджень жанрології займають праці Т. Репкової та В. Колесніченка, які запропонували розрізняти три групи новітніх жанрів: новинні жанри, жанри раціональної публіцистики та жанри емоційної публіцистики.

РОЗДІЛ 2

ФУНКЦІОНУВАННЯ НОВІТНІХ ЖАНРІВ У ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ

2.1. Місце новітніх жанрів на сторінках газети «Експрес»

Новинні жанри є досить затребуваними у процесі подачі інформації, яку пропонують у газетах, оскільки характеризуються невеликим розміром публікацій, конкретністю, доступністю.

У всеукраїнській газеті «Експрес», головним редактором якої є Уляна Вітюк, подається різноманітна суспільно-важлива інформація.

Журналісти найчастіше звертаються до тем політики, економіки, релігії, медицини, освіти, спорту. Рідше трапляються публікації на теми екології, антинаркотичної та антикримінальної проблематики [36].

У газеті «Експрес» короткі новини друкуються не часто. Вони яскраво висвітлюють злободенні теми тижня, повідомляють читачів про найважливіші події та стосуються тем економіки, політики та різних соціальних проблем. Найчастіше короткі новини трапляються у рубриках «Місцеві новини», «Наприкінці» та «Пригоди».

Коротка новина «Потрібен Джеймс Бонд» (Експрес. 2023. №14. С. 20) має підзаголовок «Британські служби контррозвідки (MIS) і розвідки (MI6) розмістили оголошення про набір співробітників, що володіють українською мовою». У ліді вказано вимоги до кандидатів. Закінчується новина менш важливою інформацією. Тобто у цій короткій новині чітко простежується принцип перевернутої піраміди, оскільки на початку новини розповідається про головне, а далі – про другорядне.

Часто аудиторії газети пропонуються розширені новини. Як правило, вони зустрічаються у рубриках «Місцеві новини» та «Наприкінці». Такі матеріали порушують різні соціальні проблеми.

Наприклад, у розширеній новині «Ще трохи – і полетить» (Експрес. 2023. №32. С. 16) новинним ядром журналіст робить інформацію про те, що Японці зуміли розігнати поїзд із сімома вагонами до 600 кілометрів за годину, і на цій

швидкості він проїхав 19 секунд. Далі подаються деталі про цей проект. Розповідається, що над проектом швидкісного поїзда на магнітній подушці компанія працювала майже 40 років і вклала у цей проект 77 мільярдів доларів. У бекграунді - параметри швидкості різних транспортних засобів порівнюються зі швидкістю поїзда на магнітній подушці. Це автор робить для того, аби надати читачеві чіткіше уявлення про винахід японців. Ця публікація побудована на безпосередній актуальності, оскільки розповідається про подію, яка щойно сталася.

У залежності від інформаційного приводу розширену новину «Ще трохи – і полетить» можна вважати новиною-подією, оскільки журналіст розповідає про винахід Японців, який нещодавно було протестовано.

Розширена новина «Цікава арифметика» (Експрес. 2023. № 132. С. 18) базується на особистісній актуальності, оскільки журналіст Сергій Бовкун подає свої розрахунки доходів начальника Житомирської митниці Сергія Гринчука на основі оприлюдненої декларації про доходи.

У новинному ядрі цього матеріалу розповідається про те, що усі обласні посадовці, згідно з законом, оприлюднили свої декларації про доходи. Далі журналіст подає деталь – інформацію про пана Гринчука, його роботу, а також інформацію про його доходи. У бекграунді журналіст зазначає, що якщо зробити простий підрахунок і проаналізувати зазначені у декларації цифри, можна зробити висновок, що «витрати пана Гринчука втричі більші за його доходи».

У кожному номері газети «Експрес» публікація у формі «пісочного годинника». Найчастіше ці матеріали розташовуються у рубриці «Пригоди» і в них розповідається про курйозні події у різних населених пунктах. Рідше «пісочні годинники» стосуються антикримінальної проблематики.

Наприклад, у публікації «Народила – і поховала..» (Експрес. 2023. № 31. С. 17) подається експресивна новина про те, що жінка поховала новонародженого сина в лісосмузі. Далі спеціаліст ЦГЗ УМВС області Ольга Мерчук в хронологічному порядку розповідає про можливий розвиток подій, які відбувались до того, як приїхала правоохоронна служба. Надану нею

інформацію можна назвати «м'якою новиною», оскільки з її слів читач дізнається деталі моторошної події.

До жанру інформаційного інтерв'ю редакція звертається не часто. Такі інтерв'ю стосуються тем освіти, політики, економіки, спорту і подаються у рубриках «Спорт», «Навколо світу за 5 хвилин», «Актуальне інтерв'ю».

Вдалим прикладом цього жанру є публікація «Кінь підвів, а ноги – ні» (Експрес. 2023. № 31. С. 13), де журналіст спілкується з Павлом Тимощенком, який виграв Кубок світу з п'ятиборства. У інтерв'ю відкриваються подробиці отримання перемоги спортсменом, який виступає у розмові як учасник події.

Павло Тимошенко розповідає читачам, що змагання розпочалися з традиційного фехтування, де він виграв 23 бої з 32. Далі потрібно було подолати водну дистанцію за допомогою плавання. Спортсмен каже, що проблеми виникли при подоланні дистанції на конях. Оперуючи до сказаного респондентом, журналіст ставить йому підсилювальне запитання: «І скільки секунд відставання привіз вам цей кінь?», на яке він відповідає: «Перед «комбайном» я відставав від лідерів на 43 секунди. Це багато, але я не панікував». З наступних відповідей читачі дізнаються, що змагання також передбачали біг та стрільбу, де спортсмен показав чи не найкращі результати, які принесли йому перемогу. Рух в інтерв'ю - повільний вперед.

Жанри раціональної публіцистики є також досить поширеними в газетній періодиці. За допомогою таких жанрів журналісти інформують читацьку аудиторію про найактуальніші події, тенденції, надають коментарі явищам, пояснюють суспільні проблеми.

У всеукраїнській газеті «Експрес» функціонує жанр ньюс-фіче.

Зазвичай такі тексти стосуються побутових тем, тем медицини та освіти, рідше – економіки.

Вдалим прикладом ньюс-фіче є публікація «І в усьому собі відмовляй» (Експрес. 2023. № 2. С. 14). Влучним та доречним є підзаголовок матеріалу: «Мінімальна зарплата у Португалії становить 505 євро, в Іспанії – 753 євро, однак вижити на ці гроші не просто». Прочитавши такий підзаголовок, читач одразу розуміє, що тема ньюс-фіче – заробітні плати українців у європейських

держав та потреби, які можна задовільнити за допомогою цих грошей. В основному абзаці журналіст порівнює заробітну плату українців та працівників інших європейських держав.

У центрі публікації вміщено чотири крупні плани. Перший – це розповідь Марії Корреї, яка працює кухарем у маленькому ресторанчику на набережній у Порту в Португалії про те, що вона отримує 505 євро - гарантований законом мінімум, якого ледве вистачає на прожиття. Половину суми вона віддає за квартиру, яку винаймає, та окремо платить комунальні послуги. Так на її потреби та на потреби її доньки залишається 150 євро, тому вони змушені на всьому економити, шукати товари за акційними цінами та відмовляти собі у певних предметах побуту, продуктах, розвагах.

Після загального плану, в якому повідомляється, що в Іспанії заробітний мінімум 753 євро на місяць, подається другий крупний план, у центрі якого розповідь жінки Вікторії, яка працює у Мадриді в магазині одягу. Щоденно вона заробляє 21 євро і 51 цент, проте цих грошей не вистачає для забезпечення основних потреб: «Вікторія винаймає квартиру (дві спальні, кухня, вітальня) за півгодини їзди метро до центру Мадрида.

Навпіл з подругою сплачує 550 євро на місяць. Ще близько сотні євро іде на сплату рахунків за електрику, газ, інтернет, опалення. Півтори сотні Вікторія віддає за навчання на акторських курсах - мріє зніматися у кіно» (Експрес. № 2. С. 14).

Далі журналіст зазначає, що Вікторія живе не найгірше, подає третій крупний план - коротку розповідь про фінансовий стан сім'ї Пілар – сестри Вікторії. Вона проживає разом з чоловіком та дітьми, тимчасово не працює.

Чоловік отримує 750 євро, з яких на одяг для чотирьох залишається менше ніж 250 євро. «Не порозкошуєш» – коментує ситуацію журналіст.

У наступному загальному плані – інформація про заробітну плату на прожитковий мінімум в Італії. В останньому крупному плані – розповідь Тетяни, яка після закінчення університету працює медсестрою у клініці Трієста. Вона каже, що на гроші, які отримує, прожити досить важко, але можливо.

Розповідь про життя Тетяни переходить у кікер, в якому подається інформація про те, що близько 400 євро її сім'я сплачувала за оренду однокімнатної квартири, а за продуктами, засобами гігієни та побутовою хімією їздили автобусом до сусідньої Словенії: «У Любліні ціни у півтора раза нижчі. Можна було зекономити – і бодай сто євро в Україну родині передати» (Експрес. 2023. № 2. С. 14).

В основному абзаці ньюс-фіче «Самотній китаєць бажає познайомитися» (Експрес. 2023. № 31. С. 7) розповідається про тенденцію, яку помітив автор: з початку року в шлюбних агентствах кількість азіатів, які прагнуть одружитися з українками, збільшилась втричі, і найактивнішими у пошуках – японці та китайці.

У загальному плані розповідь власниці шлюбного агентства Катерини Лісчук. Вона розповідає про те, що азіатські чоловіки часто шукають дружину-українку модельної зовнішності, мінімум на десять років молодшу, а також вказує на те, що японці, зазвичай, хочуть забрати дружину зі собою, тоді як більшість китайців згодні на переїзд до України.

Доповнюють загальний план слова директора шлюбного агентства про те, що багато українок не відповідають на залицяння китайців та японців, бо не уявляють їх у ролі батьків для своєї майбутніх дітей, проте є й багато тих жінок, які охоче пов'язують свою долю з представниками інших націй.

У центрі першого крупного плану, першої історії, – розповідь одеситки Наталі, яка розповідає про те, що недавно вона одружилась з китайцем Конгом. З ним вона познайомилась у школі танців. Він одразу сподобався дівчині і через два роки вони вирішили одружитись.

Досить цікавим є бекграунд: «Коли ми пішли подавати заяву, Конг одягнув святковий костюм. Думав, що цього дня нас розпишуть. А коли я одягла джинси, тихенько запитав: «Святкувати будемо в Макдональдзі?». Виявляється, у Китаї не треба чекати місяць для того, щоб офіційно розписатись. А ще там не роблять гучних весіль. Часто пари святкують у маленьких кафе» (Експрес. № 31. С. 7).

У деталях подана інформація про те, що у планах молодій родині - трійко дітей, а вже потім – поїздка до Китаю: «Його батьки приїжджали до нас, але мене до себе не кличуть. Уся родина хоче, щоб наші діти народились тут - в Україні».

У цьому ньюс-фіче є ще одна історія Євгенії з Білої Церкви, яка зверталась за допомогою в шлюбне агентство Катерини Лісчук. Дівчина півроку шукала собі пару. Потім, познайомившись з японцем Йошіо – своїм теперішнім чоловіком, сама купила квиток та поїхала до нього в гості. Зараз українка живе в Японії і планує народити чоловікові дитину.

Кікером є інформація про те, що Китай понад тридцять років дотримувався політики «однієї дитини», другу дитину могли народжувати лише сільські пари, якщо первістком була дівчинка, а от трьох дітей китайці можуть народити лише за кордоном.

Досить неординарним є бекграунд – коментар доктора медичних наук, професора-генетика Олександра Вайсермана: «У шлюбах представників різних націй чи рас народжуються витриваліші та здоровіші діти».

Коментар як самостійний новітній жанр у газеті «Експрес» трапляється не часто. Прикладом коментаря є коментар-оцінка «Якщо їхати, то з родиною» (Експрес. 2023. № 24. С. 11). Інформаційним приводом коментаря є дані, отримані після проведення дослідження порталу «HeadHunter Україна», які показують, що четверо з п'яти працюючих українців замислюються про еміграцію.

Тезисом є речення, розміщене у ліді: «Майже половина з тих, хто прагне змінити країну (41 %), мотивують це напруженою ситуацією та бажанням забезпечити своїм дітям стабільне майбутнє. Тому можна зробити висновок, що зачин тезисний, оскільки коментар починається вже з висновку.

В основній частині Руслана Березовська оцінює ситуацію щодо еміграції в Україні. Вона каже про те, що такі дані проведеного опитування 2022 року є більш оптимістичними, ніж 2021 року, коли з країни хотіли виїхати за кордон 32% опитуваних, а зараз їх кількість зменшилась до 22 %.

Однією з головних причин виїзду за кордон є політична та фінансова ситуації: «Це не дивно, адже війна вплинула на всіх українців. Люди прагнуть безпеки».

Коментар має завершення-прогнозування. Експерт каже, що якщо питання про переїзд все ж постане, то 23% погодилися б тільки на переїзд зі сім'єю, кожен п'ятий врахує рівень життя в іншій країні, на переїзд в межах країни погодиться кожен двадцятий, а 4% взагалі відкинуть ідею зміни місця проживання.

Вдалим прикладом дискусійного коментаря є коментар «16 гривень за долар чи... 40?» (Експрес. 2023. № 132. С. 9), в якому експерти Борис Кушнір (економіст), Олександр Савченко (ректор Міжнародного інституту бізнесу) та Павло Мельник (аналітик компанії «MPP Consulting») роблять свої прогнози курсу національної валюти в новому 2022 році.

Аналітичні статті в газеті «Експрес» трапляється часто. Як правило, це статті на економічні, політичні та побутові теми, розташовані у рубриках «Скандал», «Політика», «Люди і проблеми», «Подробиці».

Аналітична стаття «За кулісами церкви» (Експрес. 2023. №31. С. 20), подана у рубриці «Як це було», побудована на основі матеріалів Центрального архіву КДБ СРСР, які є основними тезами статті. Їх зібрав отець Гліб Якунін, який був членом слідчої комісії російського парламенту, що працювала на початку дев'яностих, розкриваючи таємниці співпраці Російської Православної Церкви. Подані матеріали дають змогу читачеві самостійно проаналізувати ситуацію, яка склалась. Журналіст свою думку не висловлює. Матеріал розрахований на дорослого читача, який має аналітичний склад розуму.

Запропонована публікація має дуже складну та незвичну архітектуру тексту. Інформація, що подається у статті, розділена на блоки, які відділяються один від одного зазначенням дати. Кожен блок представляє собою звіт за певний період часу.

У публікації подано недоцільний вріз: «Через агентурні можливості російської православної церкви до Папи доведено також інформацію..» (Експрес. 2023. №31. С. 20). Він не несе важливої інформації для читача, не є

окремою цікавою думкою, а також є абсолютно незрозумілим для читача, який ще не читав статті.

Досить поширеним жанром у всеукраїнській газеті «Експрес» є експертні інтерв'ю, які пропонуються читачам майже у всіх рубриках, окрім рубрик «Місцеві новини», «Навколо світу за 5 хвилин» та «Пригоди», що стосуються тем політики, економіки, здоров'я.

Яскравим прикладом експертного інтерв'ю є матеріал Юлії Лозинської «Кого покличуть у солдати?» (Експрес. 2023. № 24. С. 8). Журналістка розпитує військового комісара обласного військового комісаріату, підполковника Олександра Тіщенка про особливості відбору українських чоловіків для мобілізації для участі в російсько-українській війні та про роботу призовних комісій. Юлія Лозинська використовує лише предметні фактові запитання («Скільки часу тепер служитимуть в армії?», «Який призовний вік?», «Чи змінився перелік тих, хто підлягає відстроченню?», «Чи відправлятимуть строковиків на передову?»), на які отримує чіткі беземоційні відповіді. Респондент не висловлює своєї точки зору.

Запропоноване інтерв'ю досконало структуроване, інформація подана доступно для пересічного читача. Тема цієї розмови є актуальною. Таку актуальність можна ідентифікувати як календарну, оскільки вона пов'язана з початком призову на строкову службу в армію за новими правилами.

Вдалим прикладом експертного інтерв'ю є публікація «Нафта дешевшає, а бензин в Україні – дорожчає!» (Експрес. 2023. №132. С. 12). У підзаголовку повідомляється, що ціна літра А-95 має становити 14 гривень, а не 18-19. Щоб ширше розкрити це питання Леся Ясинчук проводить інтерв'ю з експертом ринку Іваном Матковським. Журналістка використовує в інтерв'ю-діалозі різнотипні запитання. Окрім предметних фактових, керувальних, фільтрувальних запитань, інтерв'юер користується й запитаннями, не характерними для жанру експертного інтерв'ю (поведінкове провокаційне запитання «Чому пальне, вироблене в Україні, продають на заправках лише трохи дешевше, аніж імпордне, ще й в обмежених обсягах?»). У ході розмови респондент дає оцінку явищам, які відбуваються на міжнародному ринку

економічних відносин, наводить чіткі приклади, професійно використовує економічні терміни, висловлює свою думку: «Тут доцільно, на мою думку, казати про «змову нафтотрейдерів», що є на українському ринку, коли під час інфляції вони штучно підвищують ціну на нафтопродукти, обґрунтовуючи це падінням валюти» (Експрес. 2023. № 132. С. 12).

Наприкінці матеріалу Леся Ясинчук задає респонденту гіпотетичне запитання «Чи слід очікувати подальшого зростання вартості нафтопродуктів на нашому ринку?», на яке експерт дає неоднозначну відповідь. Проте це запитання можна й класифікувати як поведінкове сугестивне, оскільки для читача воно є найголовнішим, найактуальнішим і більш болючим.

Розмова журналіста з експертом схожа на ділову бесіду. Текст перевантажений цифрами, відсотками та аббревіатурами. Не зважаючи на те, що матеріал сприймається дещо складно, він є зрозумілим та доступним для пересічного читача.

Особливістю жанрів емоційної публіцистики є те, що у таких матеріалах на першому плані стоїть людина, а не подія. Такі публікації розраховані викликати емоції у читача. У всеукраїнській газеті «Експрес» репортаж трапляється майже в кожному номері у рубриках «Спецрепортаж» та «Репортажі». Як правило, такі матеріали стосуються тем історії, релігії, дозвілля, культури, рідше – економіки та освіти.

До прикладу, вдалим репортажем є матеріал «Молитва під двоголовим орлом» (Експрес. 2023. №24. С. 14). Журналістка Світлана Мартинець на основі опублікованих в інтернеті реплік щодо Почаївської Лаври: «Україна кров'ю стікає, а вони так за окупантів моляться», відвідує храм. Описуючи все, що бачить біля монастиря та в ньому, звертаючи увагу на людей, які моляться, спілкуючись з його служителями, відвідувачами, коротко згадуючи певні моменти з історії, вона помічає зміни, які відбулися у Лаврі. Журналістка, беручи інтерв'ю в українців, які відвідують церкву, акцентує увагу на їхніх думках: «Монастир збудовано на українській землі, ходять сюди українці, і він має підпорядковуватися Києву, а не Москві». Також журналістка повідомляє, що

у проповідях слово «війна» священники оминають, а загиблих відмовляються і хоронити, бо «не благословляли їх на війну» (Експрес. 2023. №24. С. 14).

«Червону нитку» не можливо ідентифікувати однозначно. Адже з однієї сторони застосовано «червону нитку» – хроніку, оскільки у тексті відчутний рух у часі (автор звертається до історії, згадує певні дати), з іншої сторони використано «червону нитку» – подорож, оскільки журналіст постійно пересувається по території монастиря, описуючи все, що бачить.

Наприкінці матеріалу подано короткий емоційно насичений висновок, який робить журналістка: «Чужі серед своїх. Свої серед чужих. Одні тримають над головою орла, інші пильнують, аби його не випустили з клітки». У матеріалі чітко відчутна присутність автора на місці події, її зацікавленість та компетентність у даній проблемі.

Інколи на сторінках всеукраїнського видання «Експрес» трапляється фіче. Зазвичай тексти, написані у цій жанровій формі, стосуються теми криміналу, війни в Україні, різних соціальних проблем.

Фіче «Моторошне вбивство у Карпатах» (Експрес. 2023. № 132. С. 17) – це розповідь про таємниче вбивство сім'ї – чоловіка, жінки та трьох малих дітей, тіла яких знайдено неподалік від селища Микуличин Яремчанської сільської ради. Журналіст у хронологічному порядку розповідає про події, які передували вбивству: «В обідню пору всі п'ятеро заходили в пункт прокату лиж. Просили, щоб їм порадили, куди поїхати на екскурсію...

Працівники пункту прокату лиж викликав таксі. Таксист відвіз їх туди, де люблять відпочивати місцеві, це за сім кілометрів від дороги. Неподалік від того місця і знайшли тіла». Також журналіст розповідає про те, що охоронець нафтовидобувного підприємства останнім бачив живим одного загиблого:

«Він саме ремонтував авто, як з лісу вибіг маленький хлопчик. Покликав: «Дядю, дядю!» – та втік до лісу». Такий підхід до подачі матеріалу дає змогу читачеві пережити ці події.

У фіче застосовано прийом ретардації – зосередження уваги на описі місця злочину: «На кожному – сліди від пострілів, а біля жінки – мисливська рушниця. На місці злочину не виявлено жодних слідів боротьби» (Експрес.

№132. С. 17). Також у публікації застосовано прийом ретроспекції, коли журналіст наприкінці тексту подає інформацію про особисте життя загиблої жінки, після якої увесь текст сприймається дещо по-іншому.

До жанру особистісного інтерв'ю журналісти часопису «Експрес» звертаються досить часто. Як правило, респондентами у таких інтерв'ю є відомі музиканти, спортсмени, письменники, актори. Часто такі публікації розміщуються у рубриці «Віч-на-віч».

Часто у постійній рубриці «Життєві історії» подаються портрети.

Героями таких текстів зазвичай є невідомі люди.

Досить цікавим та оригінальним є портрет «Сьогодні він справжній мужчина» (Експрес. №31. С. 14) у центрі двоє головних героїв. Портрет за композицією часовий, оскільки у матеріалі розповідається про конкретний відрізок життя героїв. Розповідь ведеться від першої особи – героїні Катерини.

На початку публікації героїня розповідає, як у новорічний вечір вона, поспішаючи додому, почула тихе прохання про допомогу. Використовуючи художні засоби жінка ділиться, як біля кучугури побачила чоловіка:

«Обдертий, у старезних кросівках, які, очевидно, не гріли свого власника, у порваній безрукавці й такому ж светрі. Його обличчя потерпало від морозу - облуплена шкіра, червоні щоки, ніс» (Експрес. 2023. №31. С. 14). Катерина принесла чоловіку одяг, їжу та зустріла з ним на вулиці Новий рік. Такий вчинок дівчини розкриває її, як чуйну, небайдужу на сердечну.

У портреті Катерина також розповідає про своє особисте життя, відкриваючись для читачів з нової сторони. Також Катерина розповіла читачам, що пожаліла чоловіка і запросила його додому переночувати, а поки вона готувала йому спальне місце, він без дозволу прийняв душ, за що згодом вибачився, відремонтував світильник та допоміг приготувати вечерю.

За допомогою цієї розповіді головний герой відкривається перед читачами вже не як бідний брудний бомж, а як розумний молодий чоловік, майстер на усі руки, добрий, чуйний та охайний. Це підтверджує також і розповідь героям Єгора про події, які різко змінили його життя та змусили бомбувати, а також коментар матері Катерини: «Дякую тобі, Господи, за такого зятя, – шепоче мама

кожного вечора перед образами. – Ні, не за зятя, а за сина... (Експрес. 2023. № 31. С. 14).

Портрет є дуже емоційним та цікавим. Використано багато художніх засобів, швидко читається. Тип персонажів – «наші знайомі».

2.2. Аналіз новітніх жанрів у часописі «Високий замок»

Всеукраїнська газета «Високий замок», головним редактором якої є Наталія Балюк, звертає увагу на актуальні суспільно-політичні теми.

Оскільки газета виходить чотири рази на тиждень, журналісти часто використовують новинні жанри для висвітлення актуальних проблем [35].

Короткі новини у часописі подаються зазвичай у рубриці «Акценти», яка розташовується на перших сторінках. Такі матеріали стосуються тем шоу-бізнесу, політики, бойових дій на Сході України.

Короткі та розширені новини можна натрапити у рубриках «Новини» та «Країна». Вони стосуються тем економіки, культури, науки.

У новинному ядрі розширеної новини «Викладач англійської перекваліфікувався на порнорежисера та актора» (Високий замок. 2023. № 98. С. 4) міститься інформація про те, що правоохоронці затримали 23-річного чоловіка, який зробив в орендованій квартирі порностудію. Далі журналіст Омар Узарашвілі подає деталь – ґрунтовну розповідь про те, як здійснювалися протизаконні дії: «Горе-педагог шукав молодиць, зокрема й серед неповнолітніх, які б погодилися зніматися у порнороліках. Обіцяв красуням платити за зйомки від тисячі до трьох тисяч доларів в місяць. Та насправді закарпатські «акторки» «гонорарів» не отримали...». У бекграунді повідомляється як працівникам правоохоронних органів вдалось вийти на слід злочинця, що проти нього відкрите кримінальне провадження.

Розширена новина досконало структурована. Збережені усі основні елементи, які передбачає цей жанр. Залежно від інформаційного приводу, це новина-факт - повідомлення про ситуацію, яка склалася.

Часто часопис «Високий замок» у розширеній новині використовує емоційно-експресивну лексику, простежується ставлення автора до події.

Прикладом такого матеріалу є розширена новина «16-річна шмаркачка закривала жертві рот, коли бойфренд її лупцював» (Високий замок. 2023. №119. С. 8), розташована у рубриці «Кримінал».

Новинне ядро не досить вдало побудоване, оскільки немає чіткої відповіді на 7 основних запитань та ще з першого речення відчувається зневага журналіста до людей, про яких йдеться: «У Луцькому міськрайонному суді завершився суд над трьома негідниками, які протягом доби вчинили два напади на громадян на Меморіалі слави у Луцьку».

Вдало структурована деталь, у якій повідомляється як житель Луцька разом зі своєю неповнолітньою дівчиною пограбували чоловіка. У другій частині деталі журналіст повідомляє, що після того, як дівчина пішла додому її кавалер зустрівся зі своїм знайомим, і вони разом пограбували ще одного юнака. У бекграунді надається інформація про те, що зловмисники визнали свою вину, співпрацювали зі слідством та були засуджені до позбавлення волі. Актуальність розширеної новини – безпосередня, оскільки повідомляються про кримінальну подію, яка щойно сталася.

Жанр «Пісочний годинник» у газеті «Високий замок» трапляється майже щодономера. Зазвичай вони містяться у рубриках «Закон і беззаконня», «Кримінал», «Країна», «Акценти». Часто «пісочний годинник» стосується антикримінальної та антинаркотичної проблематики, рідше – політичної чи культурної тематики.

У «пісочному годиннику» «У два роки назвала 194 столиці!» (Високий замок. 2023. №128. С. 2) журналістка Марія Мартинюк розповідає читачам про 2-річну жительку міста Дубровиці, що на Рівненщині, Аріну Шугалевич, яка назвала столиці 194 країн світу у фіналі конкурсу «Національний реєстр рекордів України». Про це стає відомо на початку публікації, яка побудована за правилом перевернутої піраміди.

Перехід до прямої піраміди відбувається зі слів матері дівчинки, що у шість місяців її донька вимовляла вже перші слова, незабаром почала вивчати

цифри і літери та схоплювала науку на льоту. Далі журналіст у хронологічному порядку подає факти, які передували досягненню такого результату. Закінчуються публікації бекграундом, у якому зазначається, що звернутися в організацію, яка фіксує рекорди, батькам порадила продавець, яка випадково стала свідком таланту дівчинки.

Текст якісно структурований та легко сприймається. Доповнюється матеріал яскравим фото, на якому зображені щасливі батьки та їхня донька з відзнакою у руках.

Інформаційні інтерв'ю займають невелику частину матеріалів газети «Високий замок». Зазвичай у одному номері друкується одне-два, а інколи й жодного інформаційного інтерв'ю.

З жанрами раціональної публіцистики ситуація неоднозначна. Якщо ньюс-фіче майже не використовуються на шпальтах часопису «Високий замок», то коментар подається щомісяця, зазвичай в однойменній постійній рубриці на другій сторінці видання і стосуються тем політики. Негативним явищем у поданні коментарів є відсутність інформації про експерта, який надає коментар.

Аналітичні статті найчастіше трапляються у газеті «Високий замок» на теми політики та економіки в однойменних рубриках. Вдалим прикладом аналітичної статті є публікація «Дешевий газ для населення чи для олігархів?» (Високий замок. 2023. № 128. С. 9).

Журналістка Зіновія Воронович повідомляє читачів про те, що в Україні прийнято законопроект про зниження рентної плати на видобуток газу, але він повністю не активізований, оскільки кожна політична партія наполягає на своєму ґрунтуванні цього закону. Журналіст протиставляє точки зору на цю проблему провідних політиків Ю. Тимошенко та В.Гройсмана.

Тезою є пряма мова голови Комітету економістів України Андрія Новака, який стверджує, що високі рентні ставки зробили видобуток газу непривабливим для інвесторів: «Їм нецікаво вкладати кошти у розвідку та розробку нових родовищ. Через це власний видобуток газу почав скорочуватися. Торік внутрішній видобуток впав на 2 %» (Високий замок. 2023. №128. С. 9). Також Андрій Новак зазначає, що немає прямого зв'язку між

рентою і ціною на газ для населення, а також каже, що це тема, яку одна з політичних партій взяла собі на озброєння перед виборами.

Антитеза представлена у вигляді прямої мови керівника Комітету енергетичної незалежності Івана Надеїна. Він стверджує, що «Зниження ренти якщо і позначиться на зниженні ціни на газ, то це буде зниження в межах 10 %. Не можна говорити про те, що ціни мають впасти прямо пропорційно ренті, адже це не єдиний складник собівартості» (Високий замок. № 128. С. 9).

Наприкінці публікації журналістка наводить Статтю 13 Конституції України, пропонуючи таким чином читачеві зробити висновки самостійно.

Експертні інтерв'ю не надто популярний жанр у газеті «Високий замок». Інколи трапляються такі матеріали у рубриках «Політика», «Закон і беззаконня», «Актуально».

В експертному інтерв'ю «Жінки у політиці потягнуть «чоловічу роботу» (Високий замок. 2023. №128. С. 6) журналіст Іван Фаріон розмовляє з Тетяною Бей, успішним підприємцем, активісткою Євромайдану, волонтером та політиком, єдиною жінкою, яка виборчі перегони 2020 р. у Львові.

В залежності від теми це предметно-особистісне інтерв'ю, респондент цікавить читача і як політик, що переміг на місцевих виборах і як експерт з виборчих питань.

Для розкриття теми журналіст використовує різнотипні запитання, серед яких переважають предметні та поведінкові. Розпочинається розмова з оцінчого запитання: «Уперше місцеві вибори проводили за відкритими партійними списками. Як би ви оцінили результати цієї компанії?». Відповідь респондента одразу дає читачеві зрозуміти, що вона є обізнаною з цієї теми, знається на Законах України. Така відповідь підсилює довіру читача до респондента.

Цікавим є запитання «Вас обрали в обласні депутати від міста Львова. Водночас ваші виборці мають своїх депутатів і в міській раді. Як плануєте роботу за такого «паралелізму»? Чи не буде дублювання?». За своєю структурою воно нагадує проективне запитання, оскільки передбачає відповідь про поведінку людини у ситуації, яка склалася. Проте таке запитання можна

класифікувати і як запитання-пастку, оскільки воно вводить респондента у незручне становище, вимагає чіткої відповіді про реальні плани та дії.

Рух в інтерв'ю – вперед. Темп переходу від однієї теми до іншої – швидкий. Публікація читається швидко, легко сприймається, хоча і є насиченою фактами, статистичними даними.

Жанри емоційної публіцистики журналісти газети «Високий замок» використовують для висвітлення тем культури, спорту, суспільного життя, рідше – теми політики, релігії.

Репортажі трапляться на сторінках видання у рубриці «Спецрепортаж».

Вони яскраво висвітлюють злободенні теми та завжди доповнюються фотоілюстраціями.

Досить емоційним та цікавим є репортаж «Тут немає ДНР. Але й України – теж...» (Високий замок. 2023. № 128. С. 5). Журналіст Орест Дрималовський побував у «сірій» зоні Донбасу – селі Миронівське. Там він спілкується з місцевими жителями про те, як вони переживають війну, як пристосовуються до нових умов життя. Він прогулюється селом та описує читачам усе, що бачить: «У напівтемному приміщенні доволі затишно.

Побілені стіни прикрашають плакати, фотографії і дитячі малюнки. На підлозі один біля одного розкладені лежаки, матраци і спальні мішки»;

«Центральна вулиця Леніна у Миронівському – як документ цієї безжальної війни. Кожен будинок прошитий осколками, чорнотою сяють розбиті вікна. Чимало будівель зруйновано вщент» (Високий замок. 2023. №128. С. 5).

Особливістю матеріалу є те, що журналіст веде розповідь від першої особи. Завдяки таким особливостям тексту, яскраво відчувається ефект присутності журналіста на місці події. Зв'язок журналіста з читачами зберігається упродовж усього репортажу.

Завдяки тому, що журналіст показує проблему з різних сторін (розповіді про бомбосховища, про вулиці села, про окремі будинки та про окремих людей), використовує крупні плани (розмова з бібліотекарем села, з власницею магазину) та загальні (описи бомбосховища, центральної вулиці, місць, де

раніше розташовувалися квартири, магазини), надає додаткову інформацію, у репортажі відчувається постійне напруження, динамізм.

Незважаючи на те, що журналіст рухається вулицями села, червону нитку можна ідентифікувати як «розвиток доказів», оскільки завдяки діалогам між учасниками репортажу, знана тема розкривається по-новому: «ДНР у нас була недовго, – продовжує жінка. – Вивісили прапор, поїздили по селищу з триколорами, та й по всьому. Але й України тут також немає. Люди на підприємствах, у держустановах не отримують зарплатні, чиновники сюди не їздять» (Високий замок. 2023. №126. С. 5). Проблеми, про які вже давно відомо читачам, постають перед ними з іншої сторони, оскільки журналіст надає їм нові факти, докази.

Репортаж є досить емоційним, цікавим, легко сприймається. Змушує читача задуматися над ціною вільного, незалежного життя та викликає емоції співчуття і співпереживання.

Жанр фіче не часто трапляється на шпальтах газети «Високий замок», проте інколи можна прочитати матеріали, написані у цій жанровій формі, на теми, які не мають великої суспільної значущості.

Наприклад, у фіче «Освідчення у Татрах» (Високий замок. 2023. №128. С.17) розгортається історія про незвичну пропозицію руки і серця. У центрі публікації м'яка новина – оригінальне освідчення в коханні молодого хлопця Івана Рупташа, який для того, аби зробити цей важливий крок, повіз кохану у романтичну подорож. Особливістю публікації є те, що журналіст присутній на місці події, чого не передбачає жанр фіче. Про те, що журналіст є очевидцем освідчення, читач дізнається вже наприкінці матеріалу.

Текст розпочинається зі вступу, у якому зазначається, що для когось пропозиція руки і серця є банальною справою, а для когось це подія, у яку потрібно вкладати серце і душу, як це зробив Іван Рупташ. У наступному абзаці журналіст знайомить читача з героями сюжету: «Іван з Юлею зустрічаються п'ять років. Він – айтішнік, вона – майстер з манікюру...».

Діла журналіст у хронологічному порядку розповідає, як Іван готувався до пропозиції руки та серця, та як пройшло освідчення.

У фіче міститься відповідь на основне питання, що передбачає цей жанрі «як відчували себе учасники події, коли все відбувалося?»: «А далі все було як у зарубіжних мелодрамах: голос у хлопця затремтів від хвилювання і почуттів. Юля чи то від несподіванки, чи то від щастя розплакалися» (Високий замок. №122. С.17). Фіче «Освідчення у Татрах» дозволяє читачам пережити описану подію разом з її учасниками.

Особистісні інтерв'ю трапляються майже у кожному номері часопису «Високий замок». Зазвичай вони друкуються у постійній рубриці «Гість». Героями таких матеріалів є спортсмени, музиканти, кіноактори, письменники.

Особливе місце у масиві інформації «Високого замку» займають портрети. Інколи у номері газети немає жодного портрету, а інколи журналісти публікують у одному номері два чи три матеріали, написаних у цій жанровій формі.

Портрет «2 тисячі гривень – для захисників України» (Високий замок. 2023. №98. С. 16-17) розташований на першій шпальті видання, що свідчить про його актуальність та суспільну значущість. У центрі портрету – 101 річна жінка, яка попри свій поважний вік допомагає українській армії.

Тип персонажу – «наші знайомі», оскільки головна героїня пані Лідія є звичайною пенсіонеркою, яка жертвує на допомогу українським солдатам великі суми грошей, чого не роблять пересічні українці.

Написання портрету «тепле». Журналістка спілкується з респондентом, про що свідчить пряма мова пані Лідії та описи журналіста: «Переді мною сива жінка, ходити вона може лише по квартирі, і то недовго. Вдень переважно сидить у кріслі, поруч телефон, на тарілці цукерки... Обличчя не має глибоких зморщок». Спілкування статичне. За композицією портрет часовий, оскільки у публікації розповідається про період життя волонтерки з дитинства і до сьогоденних днів.

Портрет часто доповнюється коментарями персонажа. Такі коментарі є завжди влучними, неочікуваними, вони розкривають героя з невідомої для читача сторони. Наприклад, коли автор описує кімнату жінки, він вказує на те, що на стіні висять африканські маски, які вона виліпила власноруч, пані Лідія

жартує: «Мабуть у минулому житті я була темношкірою». Такий коментар вказує на те, що персонаж є творчою людиною та має гарне почуття гумору. Такі якості її характеру підтверджує ще одна фраза, яку жінка озвучує, коли журналістка помічає на її руці великий перстень: «Це мідний, – з іронією каже вона. – Лікувальний. У мене ще є браслет, який регулює тиск. Допомагає, як мертвому кадило...» (Високий замок. № 98. С. 17).

Закінчується портрет прямою мовою респондента, яка робить свій прогноз щодо майбутнього України: «Доброго ще довго не буде. Путін нас розорє. Кожного дня тільки й чуєш – стільки-то поранених, яка у нього зброя: міномети, «гради». Це жах. Бідні наші хлопці. Страждають і гинуть...» (Високий замок. 2023. № 98. С. 17).

Журналіст показує читачам життєвий шлях волонтерки, акцентує на тому, що, незважаючи на непросте дитинство у єврейській сім'ї, на проблеми зі здоров'ям, поважний вік, пані Лідія щиро хвилюється за майбутнє України.

Зовсім іншим за своєю будовою і тематикою є портрет «Солодка жінка» (Високий замок. 2023. № 119. С. 7). У центрі публікації українка Марія Шрамко – найкращий кондитер Ісландії та чемпіонка світу з кулінарного мистецтва.

Використовуючи лід, журналістка Юлія Ліщенко коротко знайомить з героїнею, зазначаючи: «Про те, як майстер спорту із дзюдо стала чемпіоном світу з кондитерського мистецтва, Марія Шрамко розповіла журналістам «ВЗ».

Далі у портреті розповідь ведеться від першої особи: «Я народилася на Житомирщині, в минулому - професійна спортсменка, майстер спорту, маю чорний пояс з дзюдо». Жінка розповідає читачам про те, як вона після травми почала заробляти на життя, тренуючи спортсменів, але коли разом з чоловіком переїхала у Ісландію, там зрозуміла, що тренерська робота цінується мало, а престижною є спеціальність кондитера. Так вона згадала про диплом кондитера, який отримала на Україні після закінчення училища.

Читачі дізнаються багато цікавих деталей з життя відомого кондитера, розкривається характер героїні. Наприклад, про те, що Марія Шрамко є винахідливою, творчою та працьовитою вказують певні речення у її розповіді: «Я знайшла там свою «фішку» – почала пекти вироби з ... «відходів».

Тип персонажу – «андергдог», оскільки Марія Шрамко досягла всесвітнього визнання всупереч травмі, всупереч неочікуваному переїзду за кордон. Історія цієї героїні показує читачам, що, незважаючи на всі проблеми у житті, можна досягнути успіху.

Запропонований портрет має елементи інтерв'ю, оскільки завершуються публікація запитаннями журналіста та відповідями респондента на них. Такий підхід дає змогу глибше розкрити персонажа та зробити текст цікавішим для сприйняття.

Висновки до розділу. Всеукраїнські видання досить часто звертаються до новітніх жанрових форм. Газета «Експрес» найчастіше використовує новинний жанр «пісочний годинник», а «Високий замок» для висвітлення актуальних новин найчастіше використовує розширені новини. У вказаних газетах досить рідко трапляється інформаційне інтерв'ю.

Щодо жанрів раціональної публіцистики, то у часописі «Експрес» для вписування відомих подій у контент найчастіше використовуються експертні інтерв'ю, а у «Високому замку» – коментарі. Ньюс-фіче журналісти «Високого замку» майже не використовують, на відміну від журналістів «Експресу».

Серед жанрів емоційної публіцистики на шпальтах видання «Експрес» найчастіше подаються репортажі, а у «Високому замку» – портрети. Жанр фіче трапляється досить часто в обох всеукраїнських виданнях.

РОЗДІЛ 3

НОВІТНІ ЖАНРОВІ ФОРМИ НА ШПАЛЬТАХ

ВІННИЦЬКИХ ВИДАНЬ

3.1. Функціонування новітніх жанрів у газеті «RIA»

У вінницькій щотижневій газеті «RIA», головним редактором якої є Вадим Павлов, журналісти часто звертаються до новітніх жанрових форм.

Головна мета часопису – донести читачам те, що від них приховує влада, пояснити причини подій і їх наслідки, залучити експертів для надання пояснень та коментарів [34].

Короткі новини в газеті «RIA» трапляються рідко і розміщуються у рубриці «Коротко». У короткій новині «Ходив з пістолетом» (RIA. 2023. № 40. С. 9) журналіст спочатку подає найважливішу інформацію: «У Вінниці правоохоронці близько 4.30 на вулиці Варшавська (Ширшова) зупинили підозрілого чоловіка. Він мав при собі зброю». Далі викладено менш важливу інформацію про те, що чоловік не мав дозволу на зброю і казав правоохоронцям, що цей пістолет він знайшов. Закінчується коротка новина тим, що відкрили кримінальне провадження за даним фактом, а пістолет відправили на експертизу.

Запропонована коротка новина є не зовсім вдалою, оскільки перше речення довге і семантично невправно побудоване. Загалом цей матеріал сприймається важко і не несе суспільно-важливої інформації.

Розширені новини друкуються у рубриках «Коротко», де подається інформація культурологічної, антикримінальної проблематик, та «Спільнота спорт», де коротко висвітлюються новини у галузі спорту.

У розширеній новині «ІДІЛовець у Вінниці» (RIA. 2023. №47. С. 17) на початку подається новинне ядро: «Минулого тижня співробітники СБУ у Вінницькій області викрили чоловіка, який виявився прихильником терористичної організації «Ісламська держава». Деталлю у цій публікації є інформація про те, що цей чоловік раніше знаходився у розшуку і на момент слідчих дій в його квартирі було знайдено незареєстровану зброю. Також журналіст розповідає, що іноземець підозрюється у причетності до незаконного переправлення через державний кордон України членів терористичної

організації «Ісламська Держава»; що підозрюваний брав участь у військовому конфлікті в Сирійській Арабській Республіці на стороні бойовиків ІД. Цю інформацію можна віднести до бекграунду.

Розширена новина «Діловець у Вінниці» є новиною-фактом з безпосередньою актуальністю.

Досить часто на шпальтах газети газети «RIA» використовуються тексти у жанрі «пісочний годинник». Зазвичай вони розміщуються у рубриці «Коротко» і стосуються тем криміналу.

Наприклад, у «пісочному годиннику» «Вкрали коляски» (RIA. №40. С. 9) розповідається про крадіжку дитячих візочків. У будові публікації чітко простежується принцип комбінації перевернутої та простої піраміди, оскільки «пісочний годинник» розпочинається з інформації про те, що в одному з вінницьких під'їздів було викрадено дві дитячі коляски.

Деталлю виступає розповідь про те, що візочки залишили на площадці між поверхами 22-річна мати та сусідка. У бекграунді повідомляється, що одразу після того, як вінничанка звернулась у міліцію, зловмисницю (21-річну вінничанку) було затримано.

У другій частині публікації «Вкрали коляски» інформацію подано у формі «м'якої новини». Зі слів затриманої виявляється, що вона поцупила один візочок для своєї трирічної доньки, а інший продала подрузі. Слідчими було відкрито кримінальне провадження за ознаками злочину, передбаченого 4. 2, ст. 185 КК України (крадіжка).

Інколи на сторінках газети «RIA» подаються інформаційні інтерв'ю.

Вони стосуються тем економіки, культури, дозвілля. Такі інтерв'ю не розміщуються у чітко встановлених рубриках.

Прикладом інформаційного інтерв'ю можна назвати розмову з

акторкою театру «Чорний Квадрат» Анною Яновицькою «Як за допомогою вистав про секс театр допомагає АТО» (RIA. №47. С. 28). Ця публікація побудована на календарній актуальності, оскільки присвячена спектаклю для дорослих «Чи є секс після РАЦСу?», який покажуть 30 листопада артисти театру імпровізації «Чорний квадрат».

У процесі розмови журналістка Валентина Кирильчук задає предметні фактові запитання: «Про що буде нова вистава, яку побачать вінничани?», «Розкажіть про авторський склад вистави», «Із вінничан, до речі, є актори у групі «Чорного Квадрата»?», на які респондент дає інформативні, розлогі відповіді.

Серед масиву запитань виділяється провокаційне запитання: «Анна, це правда, що у деяких містах у вас виникали проблеми з приводу слова «секс» на афішах?». На що респондентка відповідає: «Так, такі питання в минулому році виникали у певних містах і така ж ситуація була у нас на початку цього туру...» (RIA. № 47. С. 28).

Газета «RIA» також використовує жанри раціональної публіцистики, проте вони є менш якісними, ніж у газеті «Експрес». Ньос-фіче трапляються у часописі в рубриках «Лайф», «Війна», «Конфлікт». Зазвичай ці публікації торкаються найактуальніших проблем сучасного суспільства.

Ньос-фіче «Учасники російсько-української війни зі шпипцями в руках і в ногах їздили в Емірати» (RIA. 2023. № 8. С.5) – це розповідь учасників психологічної реабілітації в Об'єднаних Арабських Еміратах. Автор підмітив тенденцію теплому прийому українських бійців арабами.

Основним абзацом, який знайомить читача з темою, є лід: «Після психологічної реабілітації в Об'єднаних Арабських Еміратах додому повернулися десять українських воїнів, які перед тим лікувалися у Вінницькому військово-медичному центрі».

Розробка теми розпочинається з крупного плану, де про особливості реабілітації та ставлення до бійців з України в одній із найбагатших країн світу розповідає борець-вінничанин Ілля: «Я патріот України. Для мене кращої землі, ніж наша не існує. Але там люди перевернули мою свідомість – і з діаспори, й араби підкорили щирістю. Це словами не передати, коли бачиш араба і трьох його маленьких дітей, а вони всі – у вишиванках».

На загальному плані розповідь журналіста про волонтерів, які опікуються пораненими бійцями у Вінниці та організовують їм поїздки за кордон для

лікування. Деталлями є абзац, у якому йдеться про організаційні моменти таких поїздок.

У центрі другої сцени – другого крупного плану – розповідь волонтерки Ірини Мазур, яка літала в Об'єднані Арабські Емірати разом із бійцями, про комплекс реабілітації, який було запропоновано солдатам за кордоном.

У публікації присутній цікавий бекграунд. Він сформований у вигляді прямої мови волонтерки Наталії Ішкової, яка надає читачам додаткову інформацію, розповідаючи, як одного разу у Вінницю приїхала жінка, що проживає у Еміратах для того, щоб познайомитися з вінничанами-волонтерами, які допомагають військовим. Вона ж і зробила серйозну пропозицію щодо реабілітації солдат в Об'єднаних Арабських Еміратах.

Далі журналіст повертається до першої історії бійця Іллі, першого крупного плану. Ілля розповідає читачам про готель, у якому проживав, про процедури. У наступному загальному плані журналіст розповідає про розваги та екскурсії, які передбачено у Еміратах для українських бійців.

У ньос-фіче присутній ще один крупний план. Волонтерка Наталія Березюк розповідає про відпочинок бійців на яхті: «Дуже гарним видався відпочинок на яхті. Яхту надав араб, чоловік однієї з українок. На ньому була футболка з надписом англійською «Я люблю Україну». На матчі почепили два прапори – держави України та Правого сектора» (RIA. 2023. №8. С.5).

Кікер матеріалу досить емоційний. Спочатку на загальному плані журналіст розповідає як напередодні від'їзду з готелю араб зробив для них подарунок - організував вечерю на набережній: «Офіціантки надягли на голови віночки, а свій одяг прикрасили жовто-блакитними стрічками. Такого ж кольору були кульки, якими прикрасили місце». Далі йде крупний план – повернення до історії першого героя Іллі. Він ділиться спогадами з цього приводу, одночасно роблячи певні висновки та змушуючи читача замислитися: «Росіяни в цей час із своїх балконів давилися слиною не тільки від барбекю. Їх давила жаба від того, як до нас ставилися зовсім чужі люди. Всі знали, що це приїхали ті, хто на смерть захищає Україну від російської агресії».

Ньюс-фіче є цікавим та оригінальним. Автор порушив проблему, до якої ніхто раніше не звертався. Текст сприймається легко, доступний для пересічного читача. Присутні орфографічні помилки. Публікація доповнена фото, на якому зображені українські бійці, котрі відпочивали в Об'єднаних Арабських Еміратах.

Коментар часто трапляється на сторінках газети «RIA». Його можна знайти майже в усіх рубриках часопису. Наприклад, у постійній рубриці «Аналітика» до основного матеріалу окремо подається коментар експерта під рубрикою «Інша думка». Інколи журналісти пропонують тему і з її приводу свої коментарі надають різні експерти. Зазвичай такі коментарі є короткими та не мають чіткої структури.

Вдала композиція є у коментаря В'ячеслава Чумаченко, психолога-сексолога, психотерапевта Вінницького кризового центру Другої психіатричної лікарні (RIA. 2023. № 11. С. 23). Заголовок текст не має, але він графічно відокремлений від публікації «Рот мудрої жінки не для того, щоб кричати», у якій йдеться про те, як врятувати сімейні стосунки, коли виникають проблеми, та про курси й тренінги, на яких навчають зберігати та відновлювати стосунки. Ця публікація і є інформаційним приводом коментаря.

Зачин сентенційний: «Ми не можемо усе знати і усе вміти». У основній частині експерт коментує причини популярності тренінгів, на яких обіцяють навчити відновлювати щастя у родині. Також В'ячеслав Чумаченко наголошує, що такі заняття мають безліч негативних сторін і часто їх проводять непрофесіонали, аргументуючи свою думку тим, що ведучі таких тренінгів розведені або нещасливі у шлюбі люди, які використовують директивний спосіб навчання. Як правило, це не підходить сучасним сімейним парам: «. сьогодні ви прийдете додому – зробите те і те. Не завжди чоловік готовий до такого, упавшого на голову, щастя. Тоді на наступному занятті вам виносять вердикт, що він вам не підходить, киньте його, це не ваше щастя» (RIA. 2023. № 11. С. 23).

Завершується коментар кінцівкою-резюме. Окрім узагальнення всього сказаного, експерт наголошує на тому, що у кожній сім'ї бувають кризи, вихід з

яких реальний, якщо цього хоче кожен член родини. Це коментар – «точка зору», оскільки автор пропонує читачеві свою думку і погляд на певну проблему.

Значно відрізняється від попереднього прикладу коментар «Жінки тікають на закордонні заробітки» (RIA. 2023. № 17. С. 17). Основною ідеєю коментаря є висвітлити певні аспекти проблеми насилля над жінками та змусити у разі здійснення насильницьких дій звернутися за допомогою. Тезис коментаря підсилює інформація про експерта: «Наталя Сергієнко (40), президент ГО «Прогресивні жінки».

Тезисний зачин – починається з висновку: «Далеко не кожна жінка, яка зазнає насильства, звертається до правоохоронців». В основній частині експерт розповідає про те, що жінки бояться повідомляти про насилля, вони виправдовують себе та своїх кривдників, приховують тілесні пошкодження.

Наталя Сергієнко занепокоєна тим, що деякі жінки звертаються за допомогою у соціальні служби, проте навідріз відмовляються йти у міліцію.

У якості аргументу, що це дійсно велика проблема, вона наводить статистику: «За даними деяких організацій, це до 50- 70% жінок, однак найчастіше озвучується 20-25%, тобто кожна четверта-п'ята жінка є постраждалою від насильства в сім'ї, не тільки фізичного, а й психологічного, економічного, сексуального». Саме цим аргументом завершується коментар, тому можна вважати, що використана кінцівка-резюме.

Експертні інтерв'ю в газеті «RIA» рідко трапляються, оскільки багато матеріалів доповнюються коментарями експертів.

У часописі «RIA» використовуються і жанри раціональної публіцистики. Репортаж зазвичай можна знайти у однойменній рубриці «Репортаж». Рідше репортажі розміщуються у рубриці «Кримінал», «Шоу».

Репортаж «Сергій Лойко разом з кіборгами викликав сльози у вінничан» (RIA. 2023. № 44. С. 24) – це розповідь журналіста Віктора Скрипника про презентацію роману «Аеропорт» американського журналіста Сергія Лойка у Вінниці. У першому абзаці журналіст коротко викладає факти, зібрані протягом усієї зустрічі, у хронологічному порядку, що не є характерним для жанру

репортажу: «У залі «Плеяда», де відбувалася презентація, не всім вистачало місць, дехто сидів на сидницях у проході...

Гостю довго аплодували не тільки за читання уривків тексту, а й за виконання пісень під власний акомпанемент під гітару. Після зустрічі вінничани шикувалися у черги за автографами – від автора роману і його героїв-кіборгів». Ця інформація зацікавлює та містить емоційно-експресивну лексику.

Далі журналіст у хронологічному порядку детально описує дійство.

Для досягнення динаміки та напруження, Віктор Скрипник подає інформативні бекграунди. Наприклад, у першому бекграунді журналіст розповідає читачам про те, як доля занесла відомого американського журналіста саме у Вінницю. Далі автор плавно переходить до розповіді про основну подію: «На початку зустрічі Лойко попросив зал вшанувати хвилиною мовчання пам'ять про всіх, хто загинув на Сході держави».

У публікації журналіст подана пряма мова головного героя репортажу, що наближує читача до події. Особлива увага у репортажі приділяється людям – головному героєві та емоціям глядачів, які були присутні на зустрічі.

Оригінальним є завершення репортажу. Після інформації про закінчення заходу: «Наприкінці зустрічі Лойко запросив на сцену тих, з ким провів чотири дні в аеропорту. Кожного зал зустрічав оплесками», журналіст подає інформацію про бійця, який став одним із реальних героїв роману.

Завершується репортаж бекграундом про те, що роман «Аеропорт» перекладений кількома мовами та нині йде мова про екранізацію книги.

Вид «червоної нитки» – розвиток доказів, оскільки автор постійно акцентує увагу на героях книги «Аеропорт», наголошує на тому, що вона написана на реальних подіях, намагається звернути увагу на проблему війни на Сході, пропонує подивитися на ці події по-новому.

Інколи на шпальтах газети «RIA» трапляються фіче. До прикладу, фіче «Приїжджі бандити вибивали гроші» (RIA. 2023. № 18. С. 19) розпочинається з розповіді про подію, яка доповнюється коментарями постраждалого, що дозволяє читачеві пережити ситуацію. Інформація подається у хронологічному порядку. У тексті присутня емоційно-експресивна лексика («бред сивої кобили»,

«візьмемо бандитів на гарячому», «відпустили на всі чотири сторони»). Цитуючи бандитів, журналіст допомагає читачам скласти про них враження: «Чтоби ми с тебя поимели денег, ми его запустили і снімали на камеру, так ти с ним говоріл, как давал ему деньгі», «Бистренько ложись на больнічку і лежи»).

У тексті постраждалий пригадує, з чого почалася історія: колишній валютчик під розписку позичив тисячу доларів сусіду, той мав повернути борг 16 квітня, але різними відмовками не віддавав. Таким чином у публікації використано прийом ретроспекції.

Також у фіче застосовано прийом ретардації, коли розповідь зупиняється на страшних моментах побиття головного героя, що доповнюються словами бандитів та переживаннями постраждалого.

Досить часто у газеті «RIA» трапляються особистісні інтерв'ю.

Зазвичай журналісти спілкуються із зірками спорту та культури.

Особистісне інтерв'ю «Mad Heads» – про братський пофігізм» (RIA. -

№ 47. - С. 24) є експресивним та цікавим. У матеріалі лідер рок-гурту «Mad Heads» Вадим Красноокий розказує, як уживається в гурті з рідним братом, чому вірить у невидимі сили, і який знає секрет з вивчення англійської мови». Для того, аби показати читачеві, ким насправді є герой інтерв'ю, журналістка Валентина Кирильчук використовує різнотипні запитання.

Особливе місце займають у газеті «RIA» портрети. У зв'язку із складною ситуацією на Сході України, в часописі з'явилася нова тематична рубрика «Війна». Досить часто у матеріалах, які подаються у цій рубриці, можна натрапити на жанр портрету.

Наприклад, 4 березня 2023 року опубліковано портрет «Помер «Дмитренко з Дмитренки» (RIA. 2023. № 12. С. 19). В основі цієї публікації лежить розповідь про Олександра Дмитренка, українського захисника, який після демобілізації помер від застуди, яку підхопив на службі.

Композиція портрету часова, оскільки журналіст знайомить читачів з відрізком життям героя – від мобілізації до смерті. Тип головного персонажу - «загублена душа», оскільки у тексті розповідається про чоловіка, бійця, який вижив під час жорстоких боїв біля Краматорська, якого не спіткала смерть під

час служби у найгарячіших точках Донеччини, а після демобілізації помер від запалення легень.

Журналіст використав «холодне» написання портрету, оскільки уже не мав можливості спілкуватися з головним героєм. Текст доповнений коментарями військових побратимів на дружини, які дають змогу читачеві побачити героя у різних життєвих ситуаціях.

3.2. Новітні жанри на шпальтах часопису «33-й канал»

Вінницька незалежна щотижнева газета «33-й канал», головним редактором якої є Анатолій Жучинський, подає читацькій аудиторії інформацію про політику, екологію, медицину, освіту та соціальну сферу [33].

Новинні жанри не є поширеними у газеті. Короткі новини трапляються досить рідко. Зазвичай вони стосуються антикримінальної та антинаркотичної проблематики.

Наприклад, у короткій новині «100 автоматних та пістолетних набоїв викинули у сміттєвий бак у Вінниці» (33-й канал. 2023. №51. С. 3) розповідається про те, що під час сортування сміття жінка знайшла близько ста набоїв. Як виявилось потім, 90 набоїв були автоматними та 8 пістолетними.

Розширені новини публікуються у газеті «33-й канал» частіше, ніж короткі. Вдалим прикладом є публікація «Разом з поганою кармою» (33 канал. 2023. № 52. С.10). У новинному ядрі розповідається про 28-річну вінничанку, що стала жертвою аферисток, які виманили усі гроші та прикраси у дівчини, замаскувавшись під ворожок. Про це повідомляє відділ комунікацій ГУНП у Вінницькій області.

Деталь – ґрунтовна розповідь журналіста Андрія Димченка про обставини, за яких склалась така подія. Дещо пафосним є бекграунд: «Звісно, кожен сам вибирає, в що йому вірити, і нікому не забороняють довіряти людям, що заявляють про свої магічні здібності. Але просто так віддавати коштовності людині, яку вперше бачиш – це дійсно ризикований вчинок».

«Пісочний годинник» не часто можна знайти у газеті. Зазвичай це матеріали на кримінальну тематику. Вдалим прикладом є публікація «17-річна ліцеїста пограбувала лежачу жінку та підставила подругу» (33-й канал. 2023. № 51. С. 12). Спершу журналіст Віталій Береза інформує читачів про те, що неповнолітня гайсичанка прийшла в гості до подруги, яка доглядала хвору, та потай «обчистила» будинок. У прес-службі Нацполіції Вінницької області повідомили, що дівчина викрала 2600 гривень. Перехід від перевернутої до прямої піраміди починається зі слів начальника Гайсинського відділу поліції Олександр Сомик, який у хронологічному порядку розповів читачам про те, як був організований та здійснений злочин.

Інформаційні інтерв'ю не часто трапляються на сторінках часопису «33-й канал», пов'язані з темою політики, освіти, медицини.

Відсоток публікацій, написаних у жанрових формах з групи раціональної публіцистики досить малий. Аналітичні статті та ньюс-фіче у часописі майже не використовуються, а експертні інтерв'ю можна знайти у кожному номері. Зазвичай такі матеріали стосуються тем освіти, медицини й екології. Часто у постійній рубриці «Політика» трапляються експертні інтерв'ю на політичні теми.

В експертному інтерв'ю «Проблему можна подолати, головне вчасно її виявити» (33-й канал. 2023. № 43. С. 18) журналістка Лариса Хитрук спілкується з лікарем-мамологом Богданом Шевнею. В залежності від теми це інтерв'ю є предметно-експертним. На початку публікації журналістка пояснює читачам зв'язок респондента з темою, повідомляючи, що Богдан Шевня є головним лікарем-мамологом медичного центру «Альтамедіка».

Лариса Хитрук знайомить читача з темою – проблема ракових захворювань, вказуючи, що це інтерв'ю опубліковано спеціально до Дня всесвітньої боротьби з раком молочної залози.

Журналістка застосовує лише предметні фактові запитання: «Скільки випадків РМЗ виявлено у минулому році у Вінницькій області?», «Що таке мамографія, і що вона може виявити?», «Які причини пізньої діагностики РГЗ?» (33-й канал. 2023. № 43. С. 18).

Наприкінці публікації лікар підводить підсумки та надає свої практичні рекомендації, закликаючи вчасно проходити діагностику, стежити за своїм здоров'ям та пам'ятати, що будь-яку проблему можна подолати. Рух в інтерв'ю відбувається тільки вперед.

Коментар як окремий жанр у газеті майже не зустрічається. Проте інколи до публікацій подаються коментарі учасників події чи експертів.

Досить поширеними на шпальтах газети «33-й канал» є жанри групи емоційної публіцистики: репортаж, фіче, портрет. Репортажі стосуються тем політики. Прикладом є публікація «Бійці прийшли до обласної влади вимагати землю» (33-й канал. 2023. №39. С. 5). Журналістка Каріна Маєвська розповідає читачам про те, як мобілізовані військові вимагали в облдержадміністрації оприлюднити списки власників земель. Аби читач зміг відчувати себе учасником події, журналістка починає репортаж з опису обставин, за яких відбувся захід біля облдержадміністрації, куди з'їхалися учасники бойових дій з різних районів області, щоб почути відповідь на питання щодо обіцяної державної землі: «Більше сотні військових вмістилися у кабінеті першого заступника. Зустріч затягнулася на кілька годин».

Для створення ефекту присутності читачам пропонується пряма мова учасників заходу. Як держава забезпечує реалізацію прав учасників бойових дій на позачергове отримання землі розповів начальник головного управління Держгеокадастру у Вінницькій області Юрій Козак. На таку розповідь обурився депутат Гуменської сільської ради, священник отець Анатолій, який часто їздить на передову підтримувати бійців. Далі журналіст розповідає читачеві, які військові пропагували свою думку, які державні діячі відстоювали свою точку зору. Подаючи інформацію у хронологічному порядку, журналіст робить читача безпосереднім учасником не лише заходу, але й дискусії, яка розгорнулася біля облдержадміністрації.

Закінчується репортаж висновками журналіста: «Багато ветеранів війни, давши час владі зрозуміти їхні проблеми, пообіцяли прийти ще, але вже не 70, а 700 чи 7000... Скільки потрібно». Такий висновок вказує на те, що проблема так

і не була вирішена остаточно і бійці вимагатимуть у держави свою заслужену землю іншими методами.

Репортаж є досить емоційним та напруженим. За допомогою влучного опису місця та обставин події, великої кількості прямих мов героїв та нестандартного закінчення журналістка динамізм та напругу в кульмінації тексту.

На шпальтах газети «33-й канал» часто трапляються фіче. Вони розташовуються у рубриках «Кримінал», «Від читачів», «Реалії життя».

Емоційно насиченим є фіче «У гніванського пенсіонера відібрали 50 тисяч гривень, доларів та євро» (33-ій канал. 2023. № 44. С. 22). Це розповідь про те, як у гніванського пенсіонера відібрали велику суму грошей.

У публікації використано прийом ретардації – затримання подій за допомогою спогадів пенсіонера: «Дістали великі пачки гривень, доларів.

Вони так гарно говорили, а далі я не тямив, що робив. Наче у тумані дістав усі свої гроші та заощадження сина, обшукав чи не усю квартиру. Виклав усі гроші на стіл, ті почали їх роздивлятись та рахувати. А поруч поклали свої кошти. А коли незвані гості зібрали усі мої заощадження та пішли, то ця мара відразу спала. Певно, вони мене загіпнотизували. Я дивлюсь на кошти обміну - а на доларах напис «Сувенір». Застосування такого прийому дозволяє читачам пережити подію, про яку йдеться. Журналіст не є присутнім на місці події, розповідь ведеться від третьої особи.

Досить часто газета «33-й канал» пропонує своїм читачам портрети в межах рубрик «Реалії життя», «Знайомі обличчя», «Життя зблизька».

Портрет «У Ганни рухається лише одна рука, а вона лежачи навчає дітей малювати» (33-ій канал. 2023. № 39. С. 4) – це розповідь про 26-річну Ганну Василишину, яка з дитинства не могла рухатися, а після невдалого лікування може рухати лише однією рукою та повертати головою Тип персонажу – «андердог», оскільки в центрі портрету дівчина, яка всупереч проблем зі здоров'ям здійснила свою мрію – навчилася малювати та навчає цьому мистецтву охочих дітей. Написання портрету тепле. Журналістка Тетяна Редько використовує статичне спілкування з особою.

У публікації присутні коментарі героїні. Вона розповідає про те, як змогла досягнути успіхів в омріяній сфері: «Я малюю з 15 років. Спочатку це було дуже важко. Але якщо людина вірить у свої сили, а певні вади перетворює у переваги, у неї все виходить. Коли закінчила університету культури (дизайнер інтер'єру та ландшафтів), вирішила допомагати людям з особливими потребами. У мене зараз 20 учнів різного віку. Є і здорові і з особливими потребами» (33-й канал. 2023. № 39. С. 4).

За композицією портрет часовий, оскільки у публікації розповідається про життя героїні, починаючи з 15 років і до сьогодення.

Завершується портрет прямою мовою бізнес-тренера Ольги Амрай, яка підтримує та допомагає реалізувати ідею Ганни щодо виставки власних картин та картин її вихованців. Ольга Амрай жила 5 років в Англії, тому вона порівнює життя людей з обмеженими потребами за кордоном та в Україні. Також висловлює своє захоплення наполегливою талановитою вінничанкою і закликає здорових людей не цуратися інвалідів.

Героями особистісних інтерв'ю на сторінках газети «33-й канал».

Найчастіше виступають політики, спортсмени, актори, співаки. У зв'язку із подіями російсько-української війни, часто журналісти спілкуються з героями війни або з їхніми членами родин.

В особистісному інтерв'ю «Дружині вінницького кіборга побратими передали прапор зі словами «Пробач, брате. (33-й канал. 2023. № 41. С. 4) журналіст Роман Ковальський спілкується з дружиною загиблого кіборга Катею Ратушняк. В залежності від теми – це особистісне інтерв'ю, у центрі якого одразу дві людини – кіборг Сергій Зулінський та його дружина.

Розпочинається інтерв'ю інформацією про те, що на Алеї Слави у Вінниці під час вшанування пам'яті кіборгів Сергія Зулінського та Леоніда Шевчука десантники із 53-ї роти вручили дружині Сергія Каті розписаний прапор свого загону із такими словами: «Пробач, брате, що не врятували... Ти назавжди у наших серцях!». Далі журналіст ставить респонденту кілька запитань про їхні стосунки у сім'ї: «Як ви познайомились?», «Коли ти востаннє говорила із

чоловіком-кіборгом?». Відповіді на ці запитання розкривають перед читачем історію життя та кохання молодого героя, викликають співчуття.

Досить емоційно насиченою є відповідь Катерини Ратушняк на проєктивне запитання: «Через п'ять років ваша донька піде в школу, де висить меморіальна дошка на його честь... Що скажете Златі про тата?».

Вона відповідає, що пояснить дитині, що її батько був справжнім Героєм, який загинув за її країну, покаже дитині фото тата та заведе її на його могилу.

Така відповідь показує читачеві такі якості дружини, як патріотичність, толерантність, досвідченість.

Інтерв'ю є цікавим та емоційним, рух в інтерв'ю – вперед, спілкування не напружене, сприймається легко. Текст вдало доповнюється двома фотографіями. На одній з них зображена дружина кіборга, якій солдат вручає прапор, а на іншій – могила героя.

Висновки до розділу. Досить популярними на шпальтах вінницьких видань є новітні жанри. Серед новинних жанрів у вінницькій газеті «РІА» та «33-й канал» найчастіше подаються розширені новини.

Майже усі жанри жанри раціональної публіцистики активно функціонують у вінницькій газеті «РІА», на відміну від часопису «33-й канал», де журналісти рідко застосовують жанри цієї групи для висвітлення різнобічних проблем. У газеті часто «РІА» часто трапляється ньюс-фіче, коментар. Видання «33-й канал» найчастіше використовує експертні інтерв'ю.

Велика кількість матеріалів у вінницьких часописах написана у жанрових формах емоційної публіцистики. У газеті «РІА» найчастіше трапляються репортажі та особистісні інтерв'ю, а у виданні «33-й канал» - рівноправно функціонують усі жанри цієї групи.

ВИСНОВКИ

Періодичні українські видання стрімко розвиваються, адже мають певні яскраві переваги над іншими видами ЗМІ. Газетна періодика висвітлює найрізноманітніші проблеми: політичні, екологічні, гендерні, культурологічні, антикримінальні, антинаркотичні. Кожен часопис обирає для себе особливу специфіку та концепцію, за допомогою якої є конкурентоспроможним виданням у мас-медійному просторі. Безліч праць журналістикознавців присвячено вивченню саме типологічних особливостей газетної періодики.

Вже багато років однією із актуальних проблем журналістики є вивчення проблем жанрології. Особливе місце серед досліджень жанрів журналістики сьогодні займають праці вчених Т. Рєпкової та В. Колісніченка, які вивчають функціонування новітніх жанрів журналістики у сучасній періодичній пресі.

Всеукраїнські видання «Експрес» та «Високий замок» досить часто звертаються до новітніх жанрових форм.

Новинні жанри активно функціонують на шпальтах всеукраїнських видань. Найрідше газети «Експрес» та «Високий замок» звертаються до інформаційного інтерв'ю. Найчастіше газета «Експрес» використовує новинний жанр «пісочний годинник». Як правило, новинні жанри у часописі «Експрес» подаються на антикримінальну, культурну проблематику. Також інколи розкриваються теми освіти, медицини. «Високий замок» для висвітлення актуальних новин найчастіше використовує розширені новини.

На відміну від газети «Експрес» у виданні «Високий замок» майже не висвітлюється антикримінальна та антинаркотична проблематики.

Серед жанрів раціональної публіцистики у часописі «Експрес» найчастіше використовуються експертні інтерв'ю, які стосуються тем політики, економіки, мистецтва, а у «Високому замку» – коментарі на актуальні різнотематичні проблеми сучасності. У обох газетах часто друкуються й аналітичні статті. Ньюс-фіче журналісти «Високого замку» майже не використовують, на відміну від журналістів «Експресу».

На шпальтах всеукраїнських видань функціонують також жанри емоційної публіцистики. У виданні «Експрес» найчастіше подаються репортажі. Портрети та особистісні інтерв'ю теж часто можна знайти в «Експресі». Жанр

фіче трапляється рідше. У «Високому замку» усі жанри цієї групи функціонують майже рівноправно. Найчастіше трапляються - портрети. Особистісні інтерв'ю, репортажі, фіче теж активно використовуються журналістами газети.

Журналісти вінницьких видань досить активно користуються новітніми жанрами журналістики.

Популярними на шпальтах вінницьких видань є новітні жанри. У вінницькій газеті «РІА» усі новинні жанри, крім інформаційного інтерв'ю, розташовуються під рубрикою «Коротко», де подаються новини найчастіше на кримінальну тематику, без вказування імен журналістів, які надають інформацію, та під рубрикою «Спільнота Спорт», де подаються новини спорту. Інформаційні інтерв'ю трапляються не часто. У часописі «33 канал» новинні жанри висвітлюють теми економіки, медицини, криміналу, політики.

Розширені новини трапляються на сторінках газети частіше, ніж короткі.

«Пісочний годинник» та інформаційні інтерв'ю можна знайти майже у кожному номері, але вони не є популярними жанрами.

Майже усі жанри раціональної публіцистики активно функціонують у вінницькій газеті «РІА», на відміну від часопису «33-й канал», де журналісти рідко застосовують жанри цієї групи для висвітлення різнобічних проблем. У газеті часто «РІА» часто трапляється ньюс-фіче, коментар. Зазвичай вони розкривають актуальні проблеми сучасного суспільства. Видання «33-й канал» найчастіше використовує експертні інтерв'ю. Вони стосуються медицини, освіти, політики.

Багато матеріалів у вінницьких часописах написано у жанрових формах емоційної публіцистики. У газеті «РІА» найчастіше трапляються репортажі та особистісні інтерв'ю. Портрети та фіче – рідше. У виданні «33-й канал» однаково часто трапляються усі жанрові форми групи емоційної публіцистики.

Сучасні видання активно використовують новітні жанри журналістики для висвітлення проблем дійсності. Як у всеукраїнській пресі, так і регіональній періодиці, функціонують і новинні жанри, і жанри раціональної публіцистики та жанри емоційної публіцистики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вайшенберг З. Новинна журналістика: навч. посіб. за загал. ред. В. Ф. Іванова. Київ: Академія української преси, 2004. 262 с.
2. Василенко М. Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі: монографія. Київ: Інститут журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка, 2016. 238 с.
3. Голік О. Жанрова система друкованих ЗМІ: новітні підходи до класифікації та перспективи розвитку. Наукові записки Інституту журналістики. Київ, 2018. С. 7-15.
4. Григораш Д. Журналістика у термінах і виразах. Львів: Вища школа, 1974. 295 с.
5. Гриценко О. Основи теорії міжнародної журналістики. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2012. 304 с.
6. Дзюбенко Г. Сучасна журнальна періодика: загальна характеристика, типологія, основні функції та принципи. Наукові записки Інституту журналістики. К., 2019. С. 34 – 38.
7. ДСТУ 3017 - 95. «Видання. Основні види. Терміни та визначення». Київ: «Книжкова палата України», 1996. 32 с.
8. Животко А. Історія української преси. Мюнхен, 1989-1990. 334 с.;
9. Історія української преси. поряд., авт. іст.-біогр. нарису та приміт. М.С. Тимошик. Київ: Наша культура і наука, 1999. 360 с.
10. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. 3-тє вид. Львів: ПАІС, 2008. 276 с.
11. Калмиков О. Інтернет-журналістика: навч. посібник для ЗВО. Київ: Грамота, 2015. 383 с.
12. Карпенко В. Преса і незалежність України: практика медіа-політики 1988-1998рр.: навч. посіб. Київ: Ін-т журн-ки КНУ ім. Т. Шевченка, 2013. 356 с.
13. Колесніченко О. Практична журналістика. Навчальний посібник. Київ, 2018. 179 с.
14. Копистянська Н. Х. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства : монографія. Львів: ПАІС, 2020. 368 с.

15. Кость С. Історія української журналістики (західноукраїнська преса першої половини ХХ ст.: структура, проблематика. Книга перша). Львів, 2018. 268 с.
16. Кузнецова О. Засоби масової комунікації. Посібник: Вид. 2-ге, перероблений доповнене. Серія «Навч. та наук. видання професорсько-викладацького складу Львівського національного університету ім. І.Франка». Львів: ПАІС, 2015. 200 с.
17. Михайлин І. Історія української журналістики ХІХ століття: Підручник. Київ: ЦУЛ, 2002. 832 с.
18. Михайлин І. Основи журналістики. Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 496 с.
19. Недопитанський М. Сучасна українська періодика: типологічний аспект. Наукові записки Інституту журналістики. К., 2016. Т. 23. С. 78-86.
20. Преса і влада. Біла книга про утиски засобів масової інформації та окремих журналістів в Україні: спец. вип. інформ.-прак. бюл. «Прес-інформ». ред. О. Михайлюта. Київ: Журналістський фонд України, 2022. 175 с.
21. Прилюк Д. Теорія і практика журналістської творчості: проблеми майстерності. Київ, 1983. 280 с.
22. Редагування окремих видів літератури. Київ: Наука, 1987. 400 с.
23. Рєпкова Т. Новий час: як видавати професійну газету в демократичному суспільстві. Київ, 2011. 244 с.
24. Різун В., Трачук Т. Нарис з історії та теорії українського журналістикознавства: монографія. Київ, 2015. 232 с.
25. Рой М. Ф. Соціальне орієнтування преси та її жанри. Українська журналістика-98: зб. наук. пр. Київ: Центр вільної преси, 1998. С. 102-103.
26. Рубан В. А. Предмет, завдання і метод курсу «Теорія і практика партійно-радянської преси»: Конспект лекцій. Київ, 1966. С. 24 - 29.
27. Сайт газети «33-й канал». Режим доступу: <http://33kanal.com/>
28. Сайт газети «RIA». Режим доступу: <http://vn.20minut.ua/>
29. Сайт газети «Високий замок». Режим доступу: <http://wz.lviv.ua/>

30. Сайт газети «Експрес». Режим доступу: <http://www.expres.ua/>
31. Семистяга Т. Видавничо-поліграфічна галузь України. Друкарство. Київ, 2015. №2. С. 135-139.
32. Сучасна українська журналістика: поняттєвий апарат. За ред. А.Москаленка. К.: 1997. 145 с.
33. Тимошик М. Книга для автора, редактора, видавця: Практичний посібник. Київ: Наша культура і наука, 2016. 560 с.
34. Франко І. Передмова до збірки «В наймах у сусідів». І. Франко. Зібрання творів: У 50 т. Київ, 1984. Т. 39. С. 258-264.
35. Шевченко В. Оформлення сучасного газетного видання В. Шевченко. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут журналістики. За заг. ред. В.В.Різуна. Київ, 2013. 344 с.